L. A. BILL No. XXX OF 2024.

A BILL

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA GOODS AND SERVICES TAX ACT, 2017.

सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३०.

महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते ;

२०१७ चा महा. ४३.

२०२४ चा महा. अध्या. ९.

आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती, आणि, म्हणून, त्यांनी दिनांक ७ ऑक्टोबर २०२४ रोजी, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) अध्यादेश, २०२४, हा प्रख्यापित केला होता ;

एचबी २३९७-१

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रुपांतर करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी,** भारतीय गणराज्याच्या पंचाहत्तराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.

१. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) अधिनियम, २०२४, असे म्हणावे.

(२) कलम १ दिनांक ७ ऑक्टोबर २०२४ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

(३) अन्यथा तरतूद केली असेल त्या खेरीज, उर्वरित कलमे, शासन, **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे नेमून देईल अशा दिनांकास भविष्यलक्षी किंवा भूतलक्षी प्रभावाने अंमलात येतील आणि या अधिनियमाच्या विविध तरतुदींसाठी वेगवेगळे दिनांक नेमून देण्यात येतील आणि या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या अशा कोणत्याही तरतुदींमधील कोणत्याही संदर्भाचा, ती तरतूद अंमलात आल्याचा संदर्भ असल्याप्रमाणे अन्वयार्थ लावण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम २ ची सुधारणा.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश, " मुख्य अधिनियम " असा केला आहे) याच्या कलम २ मधील, खंड (६१) ऐवजी, पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :— २०१७ चा महा. ४३.

" (६१) " निविष्टी सेवा वितरक (इनपुट सर्व्हिस डिस्ट्रीब्युटर) " याचा अर्थ, जो, कलम २५ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या भिन्न व्यक्तींकरिता किंवा त्याच्या वतीने, कलम ९ च्या पोट-कलम (३) किंवा पोट-कलम (४) अन्वये कर पात्र असलेल्या सेवांच्या बाबतीतील बीजकांसह निविष्टी सेवा मिळाल्याच्या संबंधात कर बीजके स्वीकारतो, आणि कलम २० मध्ये तरतूद केलेल्या रीतीने अशा बीजकांच्या बाबतीतील निविष्टी कराची जमा रक्कम वितरित करण्यास पात्र आहे असा, वस्तूंचा किंवा सेवांचा, अथवा दोन्हींचा पुरवठा करणा-या पुरवठादाराचे कार्यालय, असा आहे ; ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ९ ची सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ९ मध्ये, पोट-कलम (१) मधील, " मानवी सेवनासाठीच्या अल्कोहोलयुक्त मद्याचा " या मजकुरानंतर, " आणि मानवी सेवनासाठी अल्कोहोलयुक्त मद्य निर्मितीसाठी वापरलेल्या अ-विप्रकृत अतिरिक्त उदासीन अल्कोहोलचा किंवा परिशोधित स्पिरिटचा " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १० ची सुधारणा.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १० मध्ये, पोट-कलम (५) मधील, " कलम ७३ किंवा, ७४ " या मजकुराऐवजी, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा कलम ७४क " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ मध्ये नवीन कलम ११क समाविष्ट करणे.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ११ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

सर्वसाधारण प्रथेच्या परिणामी, न आकारलेल्या किंवा कमी आकारलेल्या वस्तू व सेवा कराची वसुली न करण्याचा अधिकार.

"**११क.** या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, जर शासनाची,—

(क) वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या, अथवा दोन्हींच्या कोणत्याही पुरवठ्यावर राज्य कराच्या आकारणी (त्याच्या बिगर-आकारणीसह) संबंधी सर्वसाधारणपणे, एखादी प्रथा प्रचलित होती किंवा आहे ; आणि

(ख) असे पुरवठे,—

(एक) जेव्हा उक्त प्रथेनुसार, राज्य कर आकारलेला नव्हता किंवा आकारण्यात येत नसेल तेव्हा, अशा प्रकरणांमध्ये, राज्य करास पात्र होते किंवा आहेत ; किंवा

(दोन) उक्त प्रथेनुसार, राज्य कराची जी रक्कम आकारली होती किंवा आकारण्यात येत असेल त्यापेक्षा अधिक रकमेस पात्र होते किंवा आहेत,

अशी खात्री पटली असेल तर, शासनास, परिषदेच्या शिफारशीवरून, **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे असा निदेश देता येईल की, उक्त प्रथेखेरीज, अशा पुरवठ्यांवर प्रदेय असलेला संपूर्ण राज्य कर, किंवा यथास्थिति, अशा पुरवठ्यांवर प्रदेय असेल त्यापेक्षा अधिक राज्य कर हा, उक्त प्रथेनुसार, ज्या पुरवठ्यांवर, राज्य कर आकारला जात नव्हता किंवा आकारण्यात येत नाही, अथवा तो कमी आकारण्यात येत होता किंवा आकारण्यात येत आहे अशा पुरवठ्यांच्या बाबतीत प्रदान करण्याची आवश्यकता असणार नाही. ”.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १३ ची सुधारणा.

६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १३ मध्ये, पोट-कलम (३) मधील,—

(१) खंड (ख) मधील,—

(क) “ पुरवठादाराने ” या मजकुराऐवजी, “ जेव्हा पुरवठादाराने बीजक देणे आवश्यक असेल तेव्हा, अशा प्रकरणी, पुरवठादाराने, ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(ख) “ लगतनंतरचा दिनांक ” या मजकुराऐवजी, “ लगतनंतरचा दिनांक ; किंवा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(२) खंड (ख) नंतर, पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (ग) जेव्हा प्राप्तकर्त्याने बीजक द्यावयाचे असेल तेव्हा, अशा प्रकरणी, प्राप्तकर्त्याने बीजक दिल्याचा दिनांक : ”;

(३) पहिल्या परंतुकामधील, “ किंवा खंड (ख) ” या मजकुरानंतर, “ किंवा खंड (ग) ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १६ ची सुधारणा.

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १६ मध्ये, पोट-कलम (४) नंतर, पुढील पोट-कलमे जादा दाखल करण्यात येतील आणि ती, १ जुलै २०१७ पासून जादा दाखल करण्यात आली असल्याचे मानण्यात येईल :—

“ (५) पोट-कलम (४) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, वित्तीय वर्ष, २०१७-१८, २०१८-१९, २०१९-२० व २०२०-२१ यांच्याशी संबंधित असणा-या, वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या अथवा दोन्हींच्या पुरवठ्याकरिता बीजकाच्या किंवा नावे पत्राच्या बाबतीत, नोंदणीकृत व्यक्ती, नोव्हेंबर, २०२१ च्या तिसाव्या दिवसापर्यंत जे दाखल केलेले आहे अशा, कलम ३९ खालील कोणत्याही विवरणामध्ये निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यास हक्कदार असेल.

(६) जेव्हा नोंदणीकृत व्यक्तीची नोंदणी, कलम २९ अन्वये रद्द केली असेल आणि त्यानंतर, नोंदणी रद्द केल्याचे, एकतर, कलम ३० खालील कोणत्याही आदेशाद्वारे अथवा अपील प्राधिका-याने किंवा अपील न्यायाधिकरणाने किंवा न्यायालयाने दिलेल्या कोणत्याही आदेशानुसार मागे घेतले असेल त्या बाबतीत आणि जेव्हा बीजक किंवा नावे पत्राच्या बाबतीत निविष्टी कर जमा रकमेचा लाभ, नोंदणी रद्द केल्याच्या आदेशाच्या दिनांकास, पोट-कलम (४) अन्वये निर्बंधित केलेला नसेल त्याबाबतीत, उक्त व्यक्ती, वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या अथवा दोन्हींच्या पुरवठ्यासाठी अशा बीजकाच्या किंवा नावे पत्राच्या बाबतीत,—

(एक) असे बीजक किंवा नावे पत्र ज्या वित्तीय वर्षाशी संबंधित आहे त्या वित्तीय वर्षानंतरच्या नोव्हेंबरच्या तिसाव्या किंवा संबंधित वार्षिक विवरण सादर केल्याच्या दिवसापर्यंत, यांपैकी जो आधीचा असेल त्या दिवसापर्यंत, दाखल केलेल्या; किंवा

(दोन) जेव्हा असे विवरण, नोंदणी रद्द केल्याचे मागे घेतल्याच्या आदेशाच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत दाखल केलेले असेल त्याबाबतीत, नोंदणी रद्द केल्याच्या दिनांकापासून, किंवा यथास्थिति, नोंदणी रद्द केल्याचे अंमलात आल्याच्या दिनांकापासून ते नोंदणी रद्द केल्याचे मागे घेतल्याच्या आदेशाच्या दिनांकापर्यंतच्या कालावधीसाठी, यापैकी जो नंतरचा असेल त्या कालावधीसाठी,

कलम ३९ खालील विवरणामध्ये निविष्टी कर जमा रक्कम घेण्यास हक्कदार असेल. ”.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १७ ची सुधारणा.

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १७ मध्ये, पोट-कलम (५) च्या, खंड (झ) मधील, " कलम ७४, १२९ व १३० " या मजकुराऐवजी, " वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कोणत्याही कालावधीच्या बाबतीत, कलम ७४ " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम २० ऐवजी बदली कलम दाखल करणे.

९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २० ऐवजी, पुढील कलम दाखल करण्यात येईल :—

निविष्टी सेवा वितरकाने जमा रकमेचे वितरण करण्याची रीत.

" **२०.** (१) जो, कलम २५ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या भिन्न व्यक्तींसाठी किंवा त्यांच्या वतीने, कलम ९ च्या पोट-कलम (३) किंवा पोट-कलम (४) अन्वये करपात्र असलेल्या सेवांच्या बाबतीतील बीजकांसह, निविष्टी सेवा मिळाल्याच्या बाबतीत कर बीजक स्वीकारतो अशा वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या अथवा दोन्हींच्या पुरवठादाराच्या कोणत्याही कार्यालयाची, कलम २४ च्या खंड (आठ) अन्वये निविष्टी सेवा वितरक म्हणून नोंदणी करणे आवश्यक असेल आणि ते, अशा बीजकांच्या बाबतीत निविष्टी कराची जमा रक्कम वितरित करील.

(२) निविष्टी सेवा वितरक, उक्त निविष्टी सेवा वितरक म्हणून, त्याच राज्यात नोंदणी केलेल्या भिन्न व्यक्तीने प्रदान केलेल्या कलम ९ च्या पोट-कलम (३) किंवा पोट-कलम (४) खालील कर आकारणीच्या अधीन असलेल्या सेवांच्या बाबतीत, राज्य किंवा एकात्मिक कराच्या जमा रकमांसह, त्याने स्वीकारलेल्या बीजकांवर आकारलेल्या राज्य कराच्या किंवा एकात्मिक कराच्या जमा रकमेचे, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, अशा मुदतीत आणि अशा निर्बंधांच्या व शर्तीच्या अधीन राहून, वितरण करील.

(३) राज्य कराची जमा रक्कम, राज्य कर किंवा एकात्मिक कर म्हणून आणि एकात्मिक कर हा, एकात्मिक कर किंवा राज्य कर म्हणून, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, निविष्टी कराची जमा रक्कम अंतर्भूत असणारे दस्तऐवज देण्याच्या मार्गाने, वितरित करण्यात येईल. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम २१ ची सुधारणा.

१०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २१ मधील, " कलम ७३ किंवा यथास्थिति, कलम ७४, " या मजकुराऐवजी, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा, यथास्थिति, कलम ७४क " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ३० ची सुधारणा.

११. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३० मध्ये, पोट-कलम (२) मधील, परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

" परंतु आणखी असे की, अशी नोंदणी रद्द करण्याचे मागे घेणे हे, विहित करण्यात येतील अशा शर्तीस व निर्बंधांस अधीन असेल. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ३१ ची सुधारणा.

१२. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३१ मध्ये,—

(क) पोट-कलम (३) मधील, खंड (च) मध्ये, " नोंदणीकृत व्यक्ती " या मजकुरानंतर, " विहित करण्यात येईल अशा कालावधीत " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(ख) खंड (छ) नंतर, पुढील स्पष्टीकरण समाविष्ट करण्यात येईल :—

" **स्पष्टीकरण.—** खंड (च) च्या प्रयोजनांसाठी, " जो नोंदणीकृत नसेल असा पुरवठादार " या संज्ञेत, ज्याने कलम ५१ अन्वये कर वजातीच्या प्रयोजनासाठीच केवळ नोंदणी केलेली आहे अशा पुरवठादाराचा समावेश होईल. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ३५ ची सुधारणा.

१३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३५ मध्ये, पोट-कलम (६) मधील, " कलम ७३ किंवा, यथास्थिति, कलम ७४ " या मजकुराऐवजी, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा, यथास्थिति, कलम ७४क " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ३९ ची सुधारणा.

१४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३९ मधील, पोट-कलम (३) ऐवजी, पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात येईल :—

" (३) कलम ५१ अन्वये मूळ स्रोतातून कर वजात करणे आवश्यक असलेली प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, त्या महिन्यात केलेल्या वजातींचे, प्रत्येक कॅलेंडर महिन्याचे विवरण, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात व रीतीने आणि अशा मुदतीत, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने सादर करील :

परंतु, उक्त नोंदणीकृत व्यक्ती, प्रत्येक कॅलेंडर महिन्याचे विवरण,- मग उक्त महिन्यामध्ये कोणत्याही वजाती करण्यात आलेल्या असोत किंवा नसोत,- सादर करील. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ४९ ची सुधारणा.

१५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ४९ मध्ये, पोट-कलम (८) मधील, खंड (ग) मध्ये, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ५० ची सुधारणा.

१६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५० मध्ये, पोट-कलम (१) मधील, परंतुकामध्ये, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ५१ ची सुधारणा.

१७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५१ मध्ये, पोट-कलम (७) मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ५४ ची सुधारणा.

१८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५४ मध्ये,—

(१) पोट-कलम (३) मधील, दुसरे परंतुक वगळण्यात येईल;

(२) पोट-कलम (१४) नंतर व स्पष्टीकरणापूर्वी, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

" (१५) या कलमामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, वस्तूंच्या शून्यादरीत पुरवठ्यावरील न वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा किंवा वस्तूंच्या शून्यादरीत पुरवठ्यावर प्रदान केलेल्या एकात्मिक कराचा परतावा, जेव्हा वस्तूंचा असा शून्यादरीत पुरवठा निर्यात शुल्कास अधीन असेल त्याबाबतीत, देण्यास मुभा असणार नाही. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ६१ ची सुधारणा.

१९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६१ मध्ये, पोट-कलम (३) मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ६२ ची सुधारणा.

२०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६२ मध्ये, पोट-कलम (१) मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ६३ ची सुधारणा.

२१. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६३ मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ६४ ची सुधारणा.

२२. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६४ मध्ये, पोट-कलम (२) मधील, " कलम ७३ किंवा ७४ " या मजकुराऐवजी, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा कलम ७४क " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ६५ ची सुधारणा.

२३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६५ मध्ये, पोट-कलम (७) मधील, " कलम ७३ किंवा ७४ " या मजकुराऐवजी, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा कलम ७४क " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ६६ ची सुधारणा.

२४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६६ मध्ये, पोट-कलम (६) मधील, " कलम ७३ किंवा ७४ " या मजकुराऐवजी, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा कलम ७४क " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ७० ची सुधारणा.

२५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७० मध्ये, पोट-कलम (१) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

" (१क) पोट-कलम (१) अन्वये समन्स पाठविलेल्या सर्व व्यक्तींनी, असा अधिकारी निदेश देईल त्याप्रमाणे, एकतर व्यक्तिशः किंवा प्राधिकृत प्रतिनिधीद्वारे, उपस्थित राहणे बंधनकारक असेल, आणि अशा प्रकारे उपस्थित होणारी व्यक्ती, साक्षतपासणीमध्ये, सत्य कथन करील किंवा जबाब देईल अथवा फर्माविण्यात येईल असे दस्तऐवज व इतर वस्तू सादर करील. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ७३ ची सुधारणा.

२६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७३ मध्ये,—

(१) समास टिपेतील, " इतर कोणत्याही कारणास्तव " या मजकुरानंतर, " , वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कालावधीशी संबंधित असणा-या " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल;

(२) पोट-कलम (११) नंतर, पुढील पोट-कलम जादा दाखल करण्यात येईल :—

" (१२) या कलमाच्या तरतुदी, वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कालावधीशी संबंधित असणा-या कराच्या निश्चितीकरणासाठी लागू असतील. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ७४ ची सुधारणा.

२७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७४ मध्ये,—

(१) समासटिपेतील, " दडपून त्याद्वारे " या मजकुरानंतर, " , वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कालावधीशी संबंधित असणा-या " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल;

(२) पोट-कलम (११) नंतर व स्पष्टीकरण १ पूर्वी, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

" (१२) या कलमाच्या तरतुदी, वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कालावधीशी संबंधित असणा-या कराच्या निश्चितीकरणासाठी लागू असतील. ";

(३) स्पष्टीकरण २ वगळण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ मध्ये नवीन कलम ७४क समाविष्ट करणे.

२८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७४ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

वित्तीय वर्ष, २०२४-२५ पासून पुढील वित्तीय वर्षांशी संबंधित असणा-या, कोणत्याही कारणास्तव प्रदान न केलेल्या किंवा कमी प्रदान केलेल्या किंवा चुकीने परतावा दिलेल्या कराचे अथवा चुकीने घेतलेल्या किंवा वापरलेल्या निविष्टि कराच्या जमा रकमेचे निश्चितीकरण.

" **७४क.** (१) जेव्हा कोणताही कर प्रदान करण्यात आलेला नाही किंवा कमी प्रदान केलेला आहे किंवा चुकीने परतावा दिलेला आहे, अथवा जेव्हा निविष्टी कराची जमा रक्कम, चुकीने घेण्यात आलेली आहे किंवा वापरण्यात आलेली आहे, असे समुचित अधिका-यास दिसून आले असेल त्या बाबतीत, तो, जो, अशा प्रकारे प्रदान केलेला नसेल किंवा जो अशा प्रकारे कमी प्रदान केलेला असेल किंवा जिला चुकीने परतावा देण्यात आला असेल, अथवा जिने निविष्टी कराची जमा रक्कम चुकीने घेतलेली असेल किंवा वापरलेली असेल अशा कर आकारणीयोग्य व्यक्तीवर, कलम ५० अन्वये तीवर प्रदेय असलेले व्याज आणि या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींन्वये आकारण्यायोग्य असलेल्या शास्ती यांसह, नोटिशीत विनिर्दिष्ट केलेली रक्कम, तिने का प्रदान करू नये याबाबत, कारणे दाखविण्यासाठी तिला फर्माविणारी नोटीस बजावील :

परंतु, जर एखाद्या वित्तीय वर्षात, जो प्रदान करण्यात आलेला नाही किंवा कमी प्रदान केलेला आहे किंवा चुकीने परतावा दिलेला आहे तो कर, अथवा निविष्टी कराची जमा रक्कम चुकीने घेतलेली आहे किंवा वापरलेली आहे ती रक्कम, एक हजार रुपयांपेक्षा कमी असेल तर, कोणतीही नोटीस काढण्यात येणार नाही.

(२) समुचित अधिकारी, ज्या वित्तीय वर्षाचा कर प्रदान केलेला नाही किंवा कमी प्रदान केलेला आहे अथवा निविष्टी कराची जमा रक्कम चुकीने घेतलेली आहे किंवा वापरलेली आहे त्या वित्तीय वर्षाशी संबंधित असलेले वार्षिक विवरण सादर करण्याच्या नियत दिनांकापासून बेचाळीस महिन्यांच्या आत अथवा चुकीने परतावा दिल्याच्या दिनांकापासून बेचाळीस महिन्यांच्या आत, पोट-कलम (१) अन्वये नोटीस काढील.

(३) जेव्हा पोट-कलम (१) अन्वये कोणत्याही कालावधीसाठी नोटीस काढण्यात आली असेल त्याबाबतीत, समुचित अधिका-यास, पोट-कलम (१) खाली व्याप्त असलेल्या कालावधीव्यतिरिक्त अशा अन्य कालावधीसाठी प्रदान न केलेल्या किंवा कमी प्रदान केलेल्या किंवा चुकीने परतावा दिलेल्या कराचा अथवा चुकीने घेतलेल्या किंवा वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा तपशील अंतर्भूत असलेले विवरणपत्र, कर आकारणीयोग्य व्यक्तीवर, बजावता येईल.

(४) अशा विवरणपत्राची बजावणी ही, पोट-कलम (१) खाली व्याप्त असलेल्या कालावधीव्यतिरिक्त अशा अन्य कर कालावधींच्या पुष्ठ्यर्थ असलेली कारणे ही, आधीच्या नोटिशीत नमूद केलेल्या कारणांप्रमाणेच आहेत, या शर्तींच्या अधीन राहून, पोट-कलम (१) अन्वये अशा व्यक्तीवर नोटिशीची बजावणी करण्यात आली असल्याचे मानण्यात येईल.

(५) ज्या प्रकरणी, कर प्रदान करण्यात आलेला नाही किंवा कमी प्रदान केलेला आहे किंवा चुकीने परतावा दिलेला आहे अशा कोणत्याही कराच्या बाबतीत अथवा जेव्हा निविष्टी कराची रक्कम चुकीने घेतलेली आहे किंवा वापरलेली आहे अशा निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या बाबतीत, शास्ती ही,—

(एक) कर चुकविण्यासाठी लबाडी करणे किंवा हेतुपुरस्सर कोणतेही असत्य कथन करणे किंवा वस्तुस्थिती दडपणे या कारणांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही कारणास्तव, अशा व्यक्तीकडून देय असलेल्या कराच्या दहा टक्के किंवा दहा हजार रुपये, यापैकी जी अधिक असेल तिच्या समतुल्य असेल;

(दोन) कर चुकविण्यासाठी लबाडी करणे किंवा हेतुपुरस्सर कोणतेही असत्य कथन करणे किंवा वस्तुस्थिती दडपणे या कारणांस्तव, अशा व्यक्तीकडून देय असलेल्या कराच्या समतुल्य असेल.

(६) समुचित अधिकारी, कर आकारणीयोग्य व्यक्तीने केलेले अभिवेदन, कोणतेही असल्यास, विचारात घेतल्यानंतर, अशा व्यक्तीकडून देय असलेला कर, व्याज व शास्तीची रक्कम निश्चित करील आणि तसा आदेश काढील.

(७) समुचित अधिकारी, पोट-कलम (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली नोटीस काढल्याच्या दिनांकापासून बारा महिन्यांच्या आत, पोट-कलम (६) अन्वये आदेश काढील :

परंतु, जेव्हा समुचित अधिका-यास, विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत आदेश काढणे शक्य नसेल त्या बाबतीत, आयुक्तास, किंवा समुचित अधिका-यापेक्षा वरिष्ठ दर्जाच्या परंतु, राज्य कर सह आयुक्ताच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाच्या नसलेल्या, आयुक्ताने प्राधिकृत केलेल्या अधिका-यास, पोट-कलम (६) अन्वये आदेश काढण्यातील विलंबाची कारणे विचारात घेऊन, त्याची कारणे लेखी नोंदवून, विनिर्दिष्ट कालावधी समाप्त होण्यापूर्वी, उक्त कालावधी, कमाल सहा महिन्यांनी वाढविता येईल.

(८) कर आकारणीयोग्य असलेल्या व्यक्तीने, जेव्हा, कर चुकविण्यासाठी लबाडी करणे किंवा हेतुपुरस्सर कोणतेही असत्य कथन करणे किंवा वस्तुस्थिती दडपणे या कारणाव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही कारणास्तव, कोणताही कर प्रदान केलेला नसेल किंवा कमी प्रदान केलेला असेल किंवा चुकीने परतावा दिला असेल त्या बाबतीत, अथवा जेव्हा निविष्टी कराची जमा रक्कम चुकीने घेतलेली असेल किंवा वापरलेली असेल, त्याबाबतीत, तिला,—

(एक) पोट-कलम (१) अन्वये नोटीस बजावण्यापूर्वी, अशा कराच्या तिच्या स्वतःच्या विनिश्चितीकरणाच्या आधारे अशा कराची किंवा समुचित अधिका-याने विनिश्चित केलेल्या कराची रक्कम, कलम ५० अन्वये प्रदेय असलेल्या व्याजासह, प्रदान करता येईल, आणि अशा प्रदानाची लेखी माहिती समुचित अधिका-याला देता येईल, आणि समुचित अधिकारी, अशी माहिती मिळाल्यावर, या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींअन्वये अशा प्रकारे प्रदान केलेल्या कराच्या किंवा प्रदेय असलेल्या कोणत्याही शास्तीच्या बाबतीत, पोट-कलम (१) अन्वये कोणतीही नोटीस, किंवा यथास्थिति, पोट-कलम (३) अन्वये विवरणपत्र बजावणार नाही;

(दोन) कलम ५० अन्वये प्रदेय असलेल्या व्याजासह उक्त कर, कारणे दाखवा नोटीस काढल्यापासून साठ दिवसांच्या आत, प्रदान करता येईल, आणि तसे केल्यावर, कोणतीही शास्ती प्रदेय असणार नाही आणि उक्त नोटिशीच्या बाबतीतील सर्व कार्यवाह्या, समाप्त झाल्या असल्याचे मानण्यात येईल.

(९) कर आकारणीयोग्य असलेल्या व्यक्तीने, जेव्हा कर चुकविण्यासाठी लबाडी करणे किंवा हेतुपुरस्सर कोणतेही असत्य कथन करणे किंवा वस्तुस्थिती दडपणे या कारणाने कोणताही कर प्रदान केलेला नसेल किंवा कमी प्रदान केलेला असेल किंवा चुकीने परतावा दिला असेल त्या बाबतीत, अथवा जेव्हा, निविष्टी कराची जमा रक्कम चुकीने घेतलेली असेल किंवा वापरलेली असेल त्याबाबतीत, तिला,—

(एक) पोट-कलम (१) अन्वये नोटीस बजावण्यापूर्वी, अशा कराच्या तिच्या स्वतःच्या विनिश्चितीकरणाच्या आधारे अशा कराची किंवा समुचित अधिका-याने विनिश्चित केलेल्या कराची

रक्कम, कलम ५० अन्वये प्रदेय असलेल्या व्याजासह आणि अशा कराच्या पंधरा टक्के इतकी शास्ती, प्रदान करता येईल, आणि अशा प्रदानाची लेखी माहिती समुचित अधिका-याला देता येईल आणि समुचित अधिकारी, अशी माहिती मिळाल्यावर, या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींअन्वये अशा प्रकारे प्रदान केलेल्या कराच्या किंवा प्रदेय असलेल्या कोणत्याही शास्तीच्या बाबतीत, पोट-कलम (१) अन्वये कोणतीही नोटीस बजावणार नाही.

(दोन) कलम ५० अन्वये प्रदेय असलेल्या व्याजासह उक्त कर आणि अशा कराच्या पंचवीस टक्के इतकी शास्ती, नोटीस काढल्यापासून साठ दिवसांच्या आत, प्रदान करता येईल, आणि असे केल्यावर, उक्त नोटिशीच्या बाबतीतील सर्व कार्यवाह्या, समाप्त झाल्या असल्याचे मानण्यात येईल;

(तीन) कलम ५० अन्वये प्रदेय असलेल्या व्याजासह कर आणि अशा कराच्या पन्नास टक्के इतकी शास्ती, आदेश कळविल्यापासून साठ दिवसांच्या आत, प्रदान करता येईल, आणि असे केल्यावर, उक्त नोटिशीच्या बाबतीतील सर्व कार्यवाह्या, समाप्त झाल्या असल्याचे मानण्यात येईल.

(१०) जेव्हा पोट-कलम (८) च्या खंड (एक) किंवा पोट-कलम (९) च्या खंड (एक) अन्वये प्रदान केलेली रक्कम, प्रत्यक्षात प्रदेय असलेल्या रकमेपेक्षा कमी आहे असे समुचित अधिका-याचे मत असेल त्या बाबतीत, तो, प्रत्यक्षात प्रदेय असलेल्या रकमेपेक्षा जी कमी असेल अशा रकमेच्या बाबतीत, पोट-कलम (१) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे नोटीस काढण्याची कार्यवाही सुरू करील.

(११) पोट-कलम (८) च्या खंड (एक) किंवा खंड (दोन) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पोट-कलम (५) च्या खंड (एक) खालील शास्ती, जेव्हा स्वयं-निर्धारित केलेली कराची कोणतीही रक्कम किंवा कर म्हणून संकलित केलेली कोणतीही रक्कम, असा कर प्रदान करण्याच्या देय दिनांकापासून तीस दिवसांच्या कालावधीत प्रदान करण्यात आलेली नसेल त्या बाबतीत, प्रदेय असेल.

(१२) या कलमाच्या तरतुदी, वित्तीय वर्ष, २०२४-२५ पासून पुढील वित्तीय वर्षाशी संबंधित असणा-या कराच्या निर्धारणासाठी लागू असतील.

स्पष्टीकरण १.— या कलमाच्या प्रयोजनार्थ,—

(एक) " उक्त नोटिशीच्या बाबतीतील सर्व कार्यवाह्या " या संज्ञेत, कलम १३२ खालील कार्यवाह्यांचा समावेश असणार नाही;

(दोन) जेव्हा त्याच कार्यवाह्यांखालील नोटीस, कर प्रदान करण्यास पात्र असलेल्या मुख्य व्यक्तीला आणि इतर काही व्यक्तींना देण्यात आली असेल, आणि मुख्य व्यक्तीविरुद्धच्या अशा कार्यवाह्या, या कलमान्वये समाप्त करण्यात आलेल्या असतील त्या बाबतीत, कलमे १२२ व १२५ या अन्वये शास्ती प्रदान करण्यास पात्र असलेल्या सर्व व्यक्तींविरुद्धच्या कार्यवाह्या, समाप्त झाल्या असल्याचे मानण्यात येईल.

स्पष्टीकरण २.— या अधिनियमाच्या प्रयोजनार्थ, " दडपणे " या संज्ञेचा अर्थ, एखाद्या करपात्र व्यक्तीने, या अधिनियमान्वये किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांन्वये सादर केलेल्या विवरणात, विवरणपत्रात, अहवालात किंवा इतर कोणत्याही दस्तऐवजात जी तथ्ये किंवा माहिती सादर करणे आवश्यक आहे ती तथ्ये किंवा माहिती घोषित न करणे, अथवा समुचित अधिका-याने लेखी स्वरूपात विचारणा केली असता, कोणतीही माहिती सादर करण्यात कसूर करणे, असा आहे. ".

२९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७५ मध्ये,— सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ७५ ची सुधारणा.

(१) पोट-कलम (१) मधील, " कलम ७४ च्या पोट-कलम (२) व (१०) " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क च्या पोट-कलम (२) व (७) " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(२) पोट-कलम (२) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

" (२क) जिला नोटीस देण्यात आली होती त्या व्यक्तीविरुद्ध कर चुकविण्यासाठी लबाडी करणे किंवा हेतूपुरस्सर असत्य कथन करणे किंवा वस्तुस्थिती दडपणे हे दोषारोप सिद्ध झालेले नाहीत या कारणास्तव, कलम ७४क च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (दोन) खालील शास्ती लादण्यायोग्य नाही असा निष्कर्ष, कोणत्याही अपील प्राधिका-याने किंवा अपील न्यायाधिकरणाने किंवा न्यायालयाने काढला असेल त्याबाबतीत, अशा व्यक्तीने कलम ७४क च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (एक) अन्वये, शास्ती प्रदेय असेल. ";

(३) पोट-कलम (१०) ऐवजी, पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात येईल :—

" (१०) जर, कलम ७३ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये किंवा कलम ७४ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये अथवा कलम ७४क च्या पोट-कलम (७) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत, आदेश काढण्यात आला नाही तर, अभिनिर्णयाची कार्यवाही, समाप्त झाली असल्याचे मानण्यात येईल. ";

(४) पोट-कलम (११) मधील, " कलम ७४ च्या पोट-कलम (१०) " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क च्या पोट-कलम (७) " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल;

(५) पोट-कलम (१२) मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल;

(६) पोट-कलम (१३) मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १०४ ची सुधारणा.

३०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १०४ मध्ये, पोट-कलम (१) मधील, स्पष्टीकरणामध्ये, " कलम ७४ ची पोट-कलमे (२) व (१०) " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क ची पोट-कलमे (२) व (७) " हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १०७ ची सुधारणा.

३१. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १०७ मध्ये,—

(१) पोट-कलम (६) मधील, खंड (ख) मध्ये, " पंचवीस कोटी " या मजकुराऐवजी, " वीस कोटी " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(२) पोट-कलम (११) मधील, दुस-या परंतुकामध्ये, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १०९ ची सुधारणा.

३२. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १०९ मधील, " पुनरीक्षण प्राधिका-याने दिलेल्या आदेशावरील अपिलांची सुनावणी करणारे " या मजकुरानंतर, " ,किंवा कलम १७१ अन्वये तसे अधिसूचित केले असेल तर, उक्त कलमाच्या पोट-कलम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रकरणांची तपासणी किंवा अभिनिर्णय करणारे " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम ११२ ची सुधारणा.

३३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ११२ मध्ये,—

(१) पोट-कलम (१) मधील, " अपील करू इच्छिणा-या व्यक्तीला ज्या आदेशाविरुद्ध अपील करावयाचे आहे असा आदेश तिला कळविल्याच्या दिनांकापासून " या मजकुरानंतर, " किंवा या अधिनियमान्वये अपील न्यायाधिकरणासमोर अपील दाखल करण्यासाठी, परिषदेच्या शिफारशींवरून, शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येईल त्या दिनांकापासून, यांपैकी जो नंतरचा असेल त्या दिनांकापासून " हा मजकूर, समाविष्ट करण्यात येईल आणि तो, १ ऑगस्ट, २०२४ पासून समाविष्ट करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल;

(२) पोट-कलम (३) मधील, " उक्त आदेश दिल्याच्या दिनांकापासून ", या मजकुरानंतर, " किंवा या अधिनियमान्वये अपील न्यायाधिकरणासमोर अपील दाखल करण्याच्या प्रयोजनासाठी, परिषदेच्या शिफारशींवरून, शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येईल त्या दिनांकापासून, यांपैकी जो नंतरचा असेल त्या दिनांकापासून " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल आणि तो, १ ऑगस्ट, २०२४ पासून समाविष्ट करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल;

(३) पोट-कलम (६) मधील, " पोट-कलम (१) मधील निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या समाप्तीनंतर तीन महिन्यांत अपील दाखल करून घेता येईल " या मजकुरानंतर, " किंवा पोट-कलम (३) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या समाप्तीनंतर तीन महिन्यांच्या आत अर्ज दाखल करण्यास परवानगी देता येईल " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल;

(४) पोट-कलम (८) मधील, खंड (ख) मध्ये,—

(क) " वीस टक्के " या मजकुराऐवजी, " दहा टक्के " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(ख) " पन्नास कोटी रुपये " या मजकुराऐवजी, " वीस कोटी रुपये " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १२२ ची सुधारणा.

३४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२२ मध्ये, पोट-कलम (१ख) मधील, " जो कोणताही इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक " या मजकुराऐवजी, " जो कलम ५२ अन्वये मूळ स्रोतातून कर गोळा करण्यास पात्र आहे असा कोणताही इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल आणि तो, १ ऑक्टोबर, २०२३ पासून दाखल करण्यात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ मध्ये नवीन कलम १२२क समाविष्ट करणे.

३५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२२ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

विशेष कार्यपद्धतीनुसार वस्तूंच्या निर्मितीमध्ये वापरलेल्या विवक्षित यंत्रांची नोंदणी करण्यात कसूर केल्याबद्दल शास्ती.

" **१२२क.** (१) या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, ज्या वस्तूंच्या बाबतीत, यंत्रांच्या नोंदणीशी संबंधित असणारी कोणतीही विशेष कार्यपद्धती कलम १४८ अन्वये अधिसूचित करण्यात आलेली आहे त्या वस्तूंच्या निर्मितीमध्ये जी व्यक्ती कार्यरत आहे अशी कोणतीही व्यक्ती, उक्त विशेष कार्यपद्धतीचे उल्लंघन करणारी कृत्ये करीत असेल त्याबाबतीत, ती व्यक्ती, प्रकरण पंधरा किंवा या प्रकरणाच्या इतर कोणत्याही तरतुदी या अन्वये तिने प्रदान केलेल्या किंवा प्रदेय असलेल्या कोणत्याही शास्तीशिवाय, अशा प्रकारे नोंदणी न केलेल्या प्रत्येक यंत्राकरिता एक लाख रुपये इतक्या रकमे इतकी शास्ती प्रदान करण्यास पात्र असेल.

(२) पोट-कलम (१) खालील शास्तीशिवाय, अशा प्रकारे नोंदणी न केलेले प्रत्येक यंत्र, जप्त करण्यास व सरकारजमा करण्यास पात्र असेल :

परंतु, जेव्हा,—

(क) अशा प्रकारे लादलेली शास्ती प्रदान केलेली असेल; आणि

(ख) शास्तीच्या आदेशाचा पत्रव्यवहार मिळाल्यापासून तीन दिवसांच्या आत, विशेष कार्यपद्धतीनुसार, अशा यंत्राची नोंदणी केलेली असेल,

त्याबाबतीत, असे यंत्र, सरकार जमा करण्यात येणार नाही. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १२७ ची सुधारणा.

३६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२७ मधील, " कलम ७३ किंवा कलम ७४ " या मजकुरानंतर, " किंवा कलम ७४क " हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ मध्ये नवीन कलम १२८क समाविष्ट करणे.

३७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२८ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

विवक्षित कर कालावधीसाठी कलम ७३ अन्वये केलेल्या मागण्यांशी संबंधित असणा-या व्याजाचे किंवा शास्तीचे अथवा दोन्हीचे अधित्यजन.

" **१२८क.** (१) या अधिनियमात एतद्‌विरुद्ध काहीही अंतर्भूत असले तरी, जेव्हा, कर आकारणीयोग्य असलेल्या व्यक्तीने,—

(क) कलम ७३ च्या पोट-कलम (१) अन्वये काढलेली नोटीस किंवा कलम ७३ च्या पोट-कलम (३) अन्वये बजावलेले विवरणपत्र यानुसार, आणि जेव्हा कलम ७३ च्या पोट-कलम (९) अन्वये कोणताही आदेश काढण्यात आलेला नसेल त्याबाबतीत; किंवा

(ख) कलम ७३ च्या पोट-कलम (९) अन्वये काढलेल्या आदेशानुसार, आणि जेव्हा कलम १०७ च्या पोट-कलम (११) किंवा कलम १०८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये कोणताही आदेश काढण्यात आला नसेल त्या बाबतीत ; किंवा

(ग) कलम १०७ च्या पोट-कलम (११) किंवा कलम १०८ च्या पोट- कलम (१) अन्वये काढलेल्या आदेशानुसार, आणि जेव्हा कलम ११३ च्या पोट-कलम (१) अन्वये कोणताही आदेश काढण्यात आला नसेल त्याबाबतीत,

१ जुलै, २०१७ ते ३१ मार्च, २०२० या कालावधीशी किंवा त्याच्या एखाद्या भागाशी संबंधित असणा-या कराची कोणतीही रक्कम प्रदेय असेल, आणि उक्त व्यक्तीने, खंड (क), खंड (ख) किंवा, यथास्थिति, खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेली नोटीस किंवा विवरणपत्र किंवा आदेश यांनुसार प्रदेय असलेल्या कराची संपूर्ण रक्कम, परिषदेच्या शिफारशींवरून, शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येईल अशा दिनांकास किंवा त्या दिनांकापूर्वी, प्रदान केलेली असेल त्या बाबतीत, कलम ५० खालील कोणतेही व्याज व या अधिनियमांखालील शास्ती, प्रदेय असणार नाही आणि उक्त नोटीस किंवा आदेश किंवा, यथास्थिति, विवरणपत्र यांच्या बाबतीतील सर्व कार्यवाह्या, विहित करण्यात येतील अशा शर्तीस अधीन राहून, समाप्त झाल्या असल्याचे मानण्यात येईल :

परंतु, जेव्हा, कलम ७४ च्या पोट-कलम (१) अन्वये नोटीस काढण्यात आली असेल, आणि कलम ७५ च्या पोट-कलम (२) च्या तरतुदींनुसार, अपील प्राधिका-याच्या किंवा अपील न्यायाधिकरणाच्या अथवा न्यायालयाच्या निदेशानुसार समुचित अधिका-याने आदेश काढला असेल किंवा काढण्याची आवश्यकता असेल त्या बाबतीत, उक्त नोटीस किंवा आदेश हा, या पोट-कलमाच्या खंड (क) किंवा खंड (ख) मध्ये निर्दिष्ट केलेली नोटीस किंवा, यथास्थिति, आदेश असल्याचे समजण्यात येईल :

परंतु आणखी असे की, ज्या प्रकरणी, खंड (ख) किंवा खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या आदेशाविरुद्ध अथवा पहिल्या परंतुकामध्ये निर्दिष्ट केलेल्या अपील प्राधिका-याच्या किंवा अपील न्यायाधिकरणाच्या किंवा न्यायालयाच्या निदेशांविरुद्ध, कलम १०७ च्या पोट-कलम (३) अन्वये किंवा कलम ११२ च्या पोट-कलम (३) अन्वये अर्ज दाखल केला असेल अथवा कलम ११७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये किंवा कलम ११८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये राज्य कर अधिका-याने अपील दाखल केले असेल अथवा जेव्हा कलम १०८ च्या पोट-कलम (१) अन्वये कोणतीही कार्यवाही सुरू केलेली असेल तेव्हा, अशा प्रकरणी, या पोट-कलमाखालील

कार्यवाहीचा निष्कर्ष, उक्त व्यक्ती, प्रदेय असलेल्या कराची अतिरिक्त रक्कम, कोणतीही असल्यास, अपील प्राधिका-याच्या किंवा अपील न्यायाधिकरणाच्या किंवा न्यायालयाच्या किंवा, यथास्थिति, पुनरीक्षण प्राधिकरणाच्या आदेशानुसार, उक्त आदेशाच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या आत, प्रदान करील या शर्तीस अधीन असेल :

परंतु तसेच, जेव्हा असे व्याज व शास्ती अगोदरच प्रदान करण्यात आली असेल त्या बाबतीत, तिचा कोणताही परतावा उपलब्ध असणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये अंतर्भूत असलेली कोणतीही गोष्ट, चुकीच्या परताव्याच्या कारणावरून व्यक्तीने प्रदेय असलेल्या कोणत्याही रकमेच्या बाबतीत लागू असणार नाही.

(३) पोट-कलम (१) मध्ये अंतर्भूत असलेली कोणतीही गोष्ट, ज्या प्रकरणी, उक्त व्यक्तीने दाखल केलेले अपील किंवा रिट याचिका, अपील प्राधिका-यासमोर किंवा अपील न्यायाधिकरणासमोर, किंवा यथास्थिति, न्यायालयासमोर प्रलंबित असेल, आणि पोट-कलम (१) अन्वये अधिसूचित केलेल्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, उक्त व्यक्तीने ते मागे घेतलेले नसेल तेव्हा अशा प्रकरणी, लागू असणार नाही.

(४) या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, जेव्हा पोट-कलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेली कोणतीही रक्कम, प्रदान करण्यात आली असेल आणि कार्यवाह्या, उक्त पोट-कलमान्वये समाप्त झाल्या असल्याचे मानण्यात आले असेल त्या बाबतीत, पोट-कलम (१) च्या खंड (ख) किंवा, यथास्थिति, खंड (ग) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या आदेशाविरुद्ध, कलम १०७ च्या पोट-कलम (१) किंवा कलम ११२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये कोणतेही अपील दाखल करण्यात येणार नाही. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या कलम १७१ ची सुधारणा.

३८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १७१ मधील,—

(१) पोट-कलम (२) मध्ये, पुढील परंतुक व स्पष्टीकरण समाविष्ट करण्यात येईल :—

" परंतु, शासनाला, कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीने घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम किंवा कराच्या दरातील घट याचा परिणाम, तिने पुरविलेल्या वस्तुंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या किंमतीमध्ये प्रत्यक्षात अनुरूप घट होण्यात झाला आहे किंवा कसे यासंबंधी तपासणी करण्याची कोणतीही विनंती, उक्त प्राधिकरण ज्या दिनांकापासून स्वीकारणार नाही तो दिनांक, परिषदेच्या शिफारशींवरून, अधिसूचनेद्वारे, विनिर्दिष्ट करता येईल.

स्पष्टीकरण.— या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांसाठी, " तपासणी करण्याची विनंती " याचा अर्थ, कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीने घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम किंवा कराच्या दरातील घट याचा परिणाम, तिने पुरविलेल्या वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या किंमतीमध्ये प्रत्यक्षात अनुरूप घट होण्यात झाला आहे किंवा कसे यांसंबंधी तपासणी करण्याची विनंती करणा-या अर्जदाराने दाखल केलेला लेखी अर्ज, असा आहे. ";

(२) विद्यमान स्पष्टीकरणाला त्याचे स्पष्टीकरण १ असा नवीन क्रमांक देण्यात येईल, आणि असा नवीन क्रमांक दिलेल्या स्पष्टीकरण १ नंतर, पुढील स्पष्टीकरण जादा दाखल करण्यात येईल :—

" **स्पष्टीकरण २.—** या कलमाच्या प्रयोजनांसाठी, " प्राधिकरण " या संज्ञेमध्ये, " अपील न्यायाधिकरण " याचा समावेश होईल. ".

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३ याच्या अनुसूची तीन ची सुधारणा.

३९. मुख्य अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूची तीन मधील, परिच्छेद ८ नंतर आणि स्पष्टीकरण १ पूर्वी, पुढील परिच्छेद जादा दाखल करण्यात येतील :—

" **९.** सह-विमा करारनाम्यानुसार विमाधारकाला मुख्य विमाकाराने व सह-विमाकाराने संयुक्तपणे पुरविलेल्या विमा सेवांसाठी, मुख्य विमाकाराने सह-विमाकाराला सह-विम्याच्या हप्त्याचे संविभाजन करण्याचा व्यवहार हा, विमाधारकाने प्रदान केलेल्या हप्त्याच्या संपूर्ण रकमेवर, मुख्य विमाकार, केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर व एकात्मिक कर प्रदान करील या शर्तीच्या अधीन असेल.

१०. ज्या सेवांसाठी, विमाकाराने पुनर्विमाकाराला प्रदान केलेल्या पुनर्विम्याच्या हप्त्यामधून, देऊ केलेले कमिशन किंवा पुनर्विमा कमिशन वजात केले जाते अशा विमाकाराने पुनर्विमाकाराला पुरविलेल्या सेवा ह्या, उक्त देऊ केलेले कमिशन किंवा पुनर्विमा कमिशन धरून, विमाकाराने पुनर्विमाकारास प्रदेय असलेल्या एकूण पुनर्विम्याच्या हप्त्यावर पुनर्विमाकाराकडून केंद्रीय कर, राज्य कर, संघ राज्यक्षेत्र कर व एकात्मिक कर प्रदान करण्यात येईल या शर्तीच्या अधीन असतील. ".

प्रदान केलेल्या कराचा किंवा फिरवण्यात आलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा कोणताही परतावा न देणे.

४०. या अधिनियमाचे कलम ७ हे, सर्व महत्त्वाच्या वेळी अंमलात असते तर, अशा प्रकारे जो प्रदान करण्यात आला नसता किंवा फिरवण्यात आला नसता, अशा प्रदान केलेल्या सर्व कराचा किंवा फिरवण्यात आलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा कोणताही परतावा दिला जाणार नाही.

सन २०२४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ९ याचे निरसन व व्यावृत्ती.

४१. (१) महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) अध्यादेश, २०२४, हा, याद्वारे, निरसित करण्यात येत आहे. २०२४ चा महा. अध्या. ९.

(२) अशाप्रकारे निरसन झाले असेल तरी, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कोणतीही कार्यवाही (काढण्यात आलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश यांसह) ही, या अधिनियमान्वये सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती, कार्यवाही किंवा, यथास्थिति, काढण्यात आलेली अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन

वस्तू व सेवा कर परिषदेने, तिच्या बैठकीमध्ये, वस्तू व सेवा कर कायद्यांमध्ये सुधारणा करण्यास आवश्यक करणारे विविध निर्णय घेतलेले आहेत. त्यानुसार, वित्त अधिनियम, २०२४ (२०२४ चा ८) व वित्त (क्रमांक २) अधिनियम, २०२४ (२०२४ चा १५) याद्वारे, संसदेकडून केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा १२) यामध्ये सुधारणा करण्यात आल्या आहेत. वस्तू व सेवा कर परिषदेने, उपरोक्त बैठकांमध्ये घेतलेल्या निर्णयांची अंमलबजावणी करण्याच्या आणि केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ आणि महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) यांच्या तरतुदींच्या प्रयोज्यतेमध्ये एकरूपता राखण्याच्या दृष्टीने, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यात सुधारणा करणे इष्ट होते.

२. महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ याच्या सुधारणांमध्ये, इतर गोष्टींबरोबरच, पुढील बाबींसाठी तरतूद केली आहे :–

(एक) मुख्य कार्यालयाने त्रयस्थ पक्षाकडून प्रापण केलेल्या, परंतु मुख्य कार्यालय व शाखा कार्यालय या दोन्हींशी अथवा केवळ एका किंवा अधिक शाखा कार्यालयांशी संबंधित असलेल्या निविष्टी सेवांच्या बाबतीत, निविष्टी कराची जमा रक्कम वितरित करण्यासाठी, निविष्टी सेवा वितरक प्रक्रिया अनिवार्य करता यावी म्हणून, कलम २ च्या पोट-कलम (६१) ऐवजी बदली दाखल करणे;

(दोन) मानवी सेवनासाठी अल्कोहोलयुक्त मद्य तयार करण्यासाठी वापरल्या जाणा-या अ-विप्रकृत अतिरिक्त उदासीन अल्कोहोलवर किंवा परिशोधित स्पिरिटवर राज्य कर बसविला जाऊ नये म्हणून, कलम ९ ची सुधारणा करणे;

(तीन) बिगर-आकारणी किंवा अल्प कर आकारणी ही प्रचलित प्रथेचा परिणाम असल्याची खात्री पटेल तेव्हा, अशी राज्य कराची बिगर-आकारणी किंवा अल्प आकारणी नियमित करण्यासाठी शासनाला अधिकार प्रदान करता यावा म्हणून, कलम ११क समाविष्ट करणे;

(चार) जेव्हा प्रत्यावर्ती आकार पुरवठयांच्या प्रकरणी, सेवा प्राप्तकर्त्याने बीजक देणे आवश्यक असेल तेव्हा, अशा प्रकरणांमध्ये, सेवांच्या पुरवठ्याची मुदत विनिर्दिष्ट करता यावी म्हणून, कलम १३ च्या पोट-कलम (३) मध्ये सुधारणा करणे;

(पाच) विद्यमान पोट-कलम (४) मध्ये अपवाद समाविष्ट करता यावा आणि वित्तीय वर्ष, २०१७-१८, २०१८-१९, २०१९-२० व २०२०-२१ यांकरिता उक्त पोट-कलमाखाली बीजकाच्या किंवा नावे पत्राच्या बाबतीत, नोंदणीकृत व्यक्ती, नोव्हेंबर, २०२१ च्या तिसाव्या दिवसापर्यंत दाखल केलेल्या, कलम ३९ खालील कोणत्याही विवरणामध्ये निविष्टी कराची जमा रक्कम घेण्यास हक्कदार असेल, अशी तरतूद करता यावी म्हणून, कलम १६ मध्ये, पोट-कलम (५) समाविष्ट करणे;

(सहा) वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या मागण्यांसाठीच केवळ उक्त अधिनियमाच्या कलम ७४ अन्वये प्रदान केलेल्या कराच्या बाबतीत, निविष्टी कराच्या जमा रकमेची अनुपलब्धता निर्बंधित करता यावी म्हणून, कलम १७ च्या पोट-कलम (५) मध्ये सुधारणा करणे;

(सात) नोंदणी रद्द करण्याचे मागे घेण्यासाठी शर्ती व निर्बंध विहित करण्याकरिता राज्य शासनाला अधिकार प्रदान करता यावा म्हणून, कलम ३० च्या पोट-कलम (२) मध्ये, नवीन परंतुक समाविष्ट करणे;

(आठ) मूळ स्त्रोतातून कर वजात करणे आवश्यक असलेल्या नोंदणीकृत व्यक्तीने, प्रत्येक महिन्यासाठी,– मग उक्त महिन्यात कोणतीही वजात करण्यात आलेली असो किंवा नसो,– इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने विवरणे सादर करणे अनिवार्य करता यावे म्हणून, कलम ३९ च्या पोट-कलम (३) मध्ये सुधारणा करणे;

(नऊ) समुचित अधिका-याने काढलेल्या समन्सचे अनुपालन करण्यासाठी समन्स दिलेल्या व्यक्तीच्या वतीने प्राधिकृत प्रतिनिधीला, उक्त समुचित अधिका-यासमोर उपस्थित राहणे शक्य व्हावे म्हणून, कलम ७० मध्ये पोट-कलम (१क) समाविष्ट करणे;

(दहा) वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कालावधीशी संबंधित असणा-या कराचे निश्चितीकरण करण्यासाठी, उक्त कलमाची प्रयोज्यता निर्बंधित करता यावी म्हणून, कलम ७३ मध्ये पोट-कलम (१२) समाविष्ट करणे;

(अकरा) वित्तीय वर्ष, २०२३-२४ पर्यंतच्या कालावधीशी संबंधित असणा-या कराचे निश्चितीकरण करण्यासाठी, उक्त कलमाची प्रयोज्यता निर्बंधित करता यावी म्हणून, कलम ७४ मध्ये पोट-कलम (१२) समाविष्ट करणे;

(बारा) वित्तीय वर्ष, २०२४-२५ पासून पुढील वित्तीय वर्षांशी संबंधित असणा-या, कोणत्याही कारणास्तव प्रदान न केलेल्या किंवा कमी प्रदान केलेल्या किंवा चुकीने परतावा दिलेल्या अथवा निविष्टी कराची जमा रक्कम चुकीने घेतलेल्या किंवा वापरलेल्या कराचे निश्चितीकरण करण्यासाठी तरतूद करता यावी म्हणून, कलम ७४क समाविष्ट करणे;

(तेरा) अपील प्राधिका-यासमोर अपील दाखल करण्यासाठी आधीच जमा करावयाची कमाल रक्कम, राज्य कराच्या रुपये पंचवीस कोटींवरून रुपये वीस कोटींपर्यंत कमी करता यावी म्हणून, कलम १०७ च्या पोट-कलम (६) ची सुधारणा करणे;

(चौदा) अपील न्यायाधिकरणाद्वारे सुनावणी करण्यात येईल अशा प्रकरणांचे प्रकार, अधिसूचित करण्यासाठी शासनाला अधिकार प्रदान करता यावा म्हणून, कलम १०९ ची सुधारणा करणे;

(पंधरा) अपील न्यायाधिकरणासमोर अपील दाखल करण्याचा दिनांक अधिसूचित करण्यासाठी आणि अपील न्यायाधिकरणासमोर अपील किंवा अर्ज दाखल करण्याच्या सुधारित मुदतीची तरतूद करण्यासाठी शासनाला अधिकार प्रदान करता यावा म्हणून, कलम ११२ ची पोट-कलमे (१) व (३) यामध्ये सुधारणा करणे;

(सोळा) अपील न्यायाधिकरणासमोर अपील दाखल करण्यासाठी आधीच जमा करावयाची कमाल रक्कम, विवादास्पद कराच्या विद्यमान वीस टक्क्यांवरून दहा टक्क्यांपर्यंत कमी करता यावी आणि तसेच आधीच जमा करावयाची प्रदेय असलेली कमाल रक्कम, राज्य कराच्या रुपये पन्नास कोटींवरून वीस कोटींपर्यंत कमी करता यावी म्हणून, कलम ११२ च्या पोट-कलम (८) ची सुधारणा करणे;

(सतरा) ज्यांनी उक्त अधिनियमाच्या कलम ५२ अन्वये मूळ स्त्रोतातून कर गोळा करणे आवश्यक आहे अशा इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालकांसाठी उक्त पोट-कलमाची प्रयोज्यता निर्बंधित करता यावी म्हणून, कलम १२२ च्या पोट-कलम (१ख) ची सुधारणा करणे;

(अठरा) कलम १४८ अन्वये अधिसूचित केलेल्या विशेष कार्यपद्धतीचे उल्लंघन करणा-या कृत्याबद्दल, अशा प्रकारे नोंदणी न केलेल्या कोणत्याही यंत्रासाठी रुपये एक लाख इतक्या शास्तीची तरतूद करता यावी म्हणून, कलम १२२क समाविष्ट करणे;

(एकोणीस) चुकीच्या परताव्याच्या बाबतीत दिलेल्या मागणी नोटीशींखेरीज, वित्तीय वर्षे, २०१७-१८, २०१८-१९ व २०१९-२० यांकरिता उक्त अधिनियमाच्या कलम ७३ अन्वये काढलेल्या मागणी नोटिशींच्या बाबतीत, व्याजाचे व शास्तीचे सशर्त अधित्यजन करण्यासाठी तरतूद करता यावी म्हणून, कलम १२८क समाविष्ट करणे;

(वीस) उक्त कलमान्वये प्राधिकरण ज्या दिनांकापासून नफेखोरीविरोधी प्रकरणांचे कोणतेही अर्ज स्वीकारणार नाही तो दिनांक, अधिसूचित करण्यासाठी शासनाला अधिकार प्रदान करता यावा म्हणून, कलम १७१ च्या पोट-कलम (२) ची सुधारणा करणे;

(एकवीस) अनुसूची तीन मध्ये परिच्छेद ९ व १० समाविष्ट करणे;

(बावीस) प्रस्तावित केलेल्या नवीन कलम ७४क चा संदर्भ समाविष्ट करता यावा म्हणून , कलम १० चे पोट-कलम (५), कलम २१, कलम ३५ चे पोट-कलम (६), कलम ४९ चे पोट-कलम (८), कलम ५० चे पोट-कलम (१), कलम ५१ चे पोट-कलम (७), कलम ६१ चे पोट-कलम (३), कलम ६२ चे पोट-कलम (१), कलम ६३, कलम ६४ चे पोट-कलम (२), कलम ६५ चे पोट-कलम (७), कलम ६६ चे पोट-कलम (६), कलम ७५, कलम १०४ चे पोट-कलम (१), कलम १०७ चे पोट-कलम (११) व कलम १२७ यांची सुधारणा करणे.

३. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री होती, आणि, म्हणून, त्यांनी दिनांक ७ ऑक्टोबर २०२४ रोजी, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) अध्यादेश, २०२४ (२०२४ चा महा. अध्या. ९), हा प्रख्यापित केला होता.

४. उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रुपांतर करणे हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

नागपूर,
दिनांक १५ डिसेंबर, २०२४.

देवेंद्र फडणवीस,
मुख्यमंत्री.

वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे ज्ञापन

या विधेयकात, वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे पुढील प्रस्ताव अंतर्भूत आहेत :—

खंड १ (३).— या खंडान्वये, या अधिनियमाची उर्वरित कलमे, राज्य शासन, **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे नेमून देईल अशा दिनांकास भविष्यलक्षी किंवा भूतलक्षी प्रभावाने अंमलात आणण्याचा आणि या अधिनियमाच्या विविध तरतुदींसाठी वेगवेगळे दिनांक नेमून देण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ५.— उक्त अधिनियमामध्ये नवीन कलम ११क समाविष्ट करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, जर कर न आकारण्याची किंवा आवश्यकतेपेक्षा कमी रक्कम आकारण्याची सर्वसाधारण प्रथा असेल तर, विवक्षित वस्तू किंवा सेवा यांवरील राज्य कर निदेशाद्वारे वसूल न करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ९.— उक्त अधिनियमाचे कलम २० बदली दाखल करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये,—

(एक) उप-खंड (२) मधील, निविष्टी सेवा वितरकाने स्वीकारलेल्या बीजकांवर आकारलेल्या राज्य कराच्या किंवा एकात्मिक कराच्या जमा रकमेचे वितरण करण्याची रीत, मुदत आणि निर्बंध व शर्ती विहित करण्याचा अधिकार;

(दोन) उप-खंड (३) मधील, निविष्टी सेवा वितरकाने स्वीकारलेल्या बीजकांवर आकारलेल्या राज्य कराच्या किंवा एकात्मिक कराच्या जमा रकमेचे वितरण करण्याची रीत विहित करण्याचा अधिकार,

राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ११.— उक्त अधिनियमाच्या कलम ३० च्या पोट-कलम (२) मध्ये परंतुक जादा दाखल करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, नोंदणी रद्द करण्याचे मागे घेण्याच्या शर्ती व निर्बंध विहित करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड १२.— उक्त अधिनियमाच्या कलम ३१ ची सुधारणा करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, कलम ९ च्या पोट-कलम (३) किंवा पोट-कलम (४) अन्वये कर भरण्यास दायी असलेल्या नोंदणीकृत व्यक्तीसाठी, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्ही प्राप्त झाल्याच्या दिनांकास जो नोंदणीकृत नसेल अशा पुरवठादाराकडून तिला प्राप्त झालेल्या वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या संबंधात बीजक देण्याचा कालावधी विहित करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड १४.— उक्त अधिनियमाच्या कलम ३९ चे पोट-कलम (३) बदली दाखल करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, कलम ५१ अन्वये जी मूळ स्त्रोतातून कर वजात करते अशा नोंदणीकृत व्यक्तीने इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने विवरण सादर करण्याचा नमुना, रीत व मुदत विहित करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ३३.— उक्त अधिनियमाच्या कलम ११२ मध्ये सुधारणा करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, अपील न्यायाधिकरणासमोर अपील दाखल करण्याचा दिनांक अधिसूचित करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ३७.— उक्त अधिनियमामध्ये नवीन कलम १२८क समाविष्ट करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, जेव्हा एखाद्या व्यक्ती, कार्यवाही समाप्त करण्याच्या शर्ती विहित करणा-या, विवक्षित नोटीशींमध्ये किंवा यथास्थिति, आदेशांमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे देय असलेल्या कराची संपूर्ण रक्कम प्रदान करते त्या बाबतीत, व्याजाचे किंवा शास्तीचे अथवा दोन्हींचे अधित्यजन करण्याचा दिनांक अधिसूचित करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ३८.— उक्त अधिनियमाच्या कलम १७१ च्या पोट-कलम (२) मध्ये सुधारणा करण्याचा हेतू असणा-या या खंडान्वये, प्राधिकरण निविष्टी कराच्या जमा रकमेची तपासणी करण्याची कोणतीही विनंती ज्या दिनांकापासून स्वीकारणार नाही तो दिनांक विनिर्दिष्ट करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

२. वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे वर नमूद केलेले प्रस्ताव, सामान्य स्वरुपाचे आहेत.

वित्तीय ज्ञापन

वस्तू व सेवा कर परिषदेने घेतलेल्या निर्णयांची अंमलबजावणी करण्याच्या आणि केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ आणि महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) यांच्या तरतुदींच्या प्रयोज्यतेमध्ये एकरुपता राखण्याच्या दृष्टीने, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ (२०१७ चा महा. ४३) याच्या विविध कलमांमध्ये विवक्षित सुधारणा केल्या आहेत.

हे विधेयक, राज्य विधानमंडळाचा अधिनियम म्हणून अधिनियमित झाल्यावर, राज्याच्या एकत्रित निधीतून आवर्ती किंवा अनावर्ती खर्चाचा अंतर्भाव होईल अशी कोणतीही तरतूद या विधेयकात नाही.

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०७ अन्वये राज्यपालांची शिफारस

(महाराष्ट्र शासन, विधि व न्याय विभाग, आदेशाची प्रत)

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०७ याच्या खंड (१) अन्वये महाराष्ट्राच्या राज्यपालांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून, ते महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) विधेयक, २०२४ पुरःस्थापनार्थ घेण्याबाबत महाराष्ट्र विधानसभेस शिफारस करीत आहेत.

सन २०२४ चे वि.स. विधेयक क्रमांक-३० महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) विधेयक, २०२४ याचे परिशिष्ट.

(महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यातील उतारे)

(सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३)

१. ** ** **

२. या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर, व्याख्या

(१) ते (६०) ** ** **

(६१) "निविष्टी सेवा वितरक (इनपुट सर्व्हिस डिस्ट्रीब्युटर)" याचा अर्थ, जेथे निविष्टी सेवा मिळाल्यासंबंधात कलम ३१ अन्वये कर बीजके स्वीकारली जातात आणि जेथे करपात्र वस्तू किंवा सेवा किवा दोन्हींच्या पुरवठादाराला, उक्त सेवांवर भरलेल्या केंद्रीय कराची, राज्य कराची, एकात्मिक कराची किंवा संघ राज्यक्षेत्र कराची जमा रक्कम वितरित करण्याच्या प्रयोजनांसाठी एक विहित दस्ताऐवज निर्गमित केला जातो असे, एकच स्थायी खाते क्रमांक असणा-या, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींचा पुरवठा करणा-या पुरवठादाराचे कार्यालय, असा आहे;

(६२) ते (१२०) ** ** **

३. ते **८.** ** ** **

९. (१) पोट-कलम (२) च्या तरतुदींना अधीन राहून, मानवी सेवनासाठीच्या अल्कोहोलयुक्त मद्याचा पुरवठा वगळता, अन्य वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हीच्या राज्यांतर्गत सर्व पुरवठ्यांवर, कलम १५ अन्वये निश्चित केलेल्या मूल्यावर, शासन, परिषदेच्या शिफारशींवरून अधिसूचित करील अशा, वीस टक्क्यांहून अधिक नसेल अशा दरांनी, महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर या नावाने संबोधला जाणारा कर आकारण्यात येईल आणि विहित करण्यात येईल अशा रीतीने त्याचे संकलन करण्यात येईल, तसेच करपात्र व्यक्तीला तो भरावा लागेल. कर आकारणे संकलन करणे.

(२) ते (५) ** ** **

१०. (१) ते (४) ** ** ** आपसमेळ कर आकारणी.

(५) करपात्र व्यक्तीने पात्र नसतानादेखील पोट-कलम (१) किंवा, यथास्थिती, पोट-कलम (२क) अन्वये कर भरला असेल असे समुचित अधिका-यास सकारण वाटत असेल तर, अशी व्यक्ती, या अधिनियमाच्या इतर तरतुदीन्वये त्याच्याकडून देय असेल अशा कोणत्याही कराव्यतिरिक्त शास्तीस पात्र असेल आणि कलम ७३ किंवा, ७४ यांच्या तरतुदी ह्या, कर व शास्ती निश्चित करण्यासाठी योग्य त्या फेरफारांसह लागू असतील.

स्पष्टीकरण १.—या कलमाखाली कर प्रदान करण्याची तिची पात्रता निश्चित करण्यासाठी एखाद्या व्यक्तीच्या एकूण उलाढालीची परिगणना करण्याच्या प्रयोजनार्थ, "एकूण उलाढाल" या शब्दप्रयोगामध्ये, अशा व्यक्तीने, एखाद्या वित्तीय वर्षाच्या १ एप्रिल पासून ते, या अधिनियमान्वये नोंदणी करण्यास ती जेव्हा पात्र ठरते त्या दिनांकापर्यंत केलेल्या पुरवठ्याच्या मूल्याचा समावेश होईल, परंतु, यात, जेथवर मोबदला, व्याजाच्या किंवा बट्टयाच्या स्वरूपात दर्शविलेला असेल तेथवर, ठेवी, कर्ज किंवा अग्रिमे देण्याच्या मार्गाने पुरविलेल्या सेवांच्या करमाफ पुरवठ्याच्या मूल्याचा समावेश होणार नाही.

स्पष्टीकरण २.—या कलमान्वये एखाद्या व्यक्तीकडून प्रदेय असलेला कर निश्चित करण्याच्या प्रयोजनार्थ, "राज्यातील उलाढाल" या शब्दप्रयोगामध्ये, पुढील पुरवठ्यांच्या मूल्याचा समावेश होणार नाहीः-

(एक) वित्तीय वर्षाच्या १ एप्रिल पासून ते, या अधिनियमान्वये नोंदणी करण्यास अशी व्यक्ती जेव्हा पात्र ठरते त्या दिनांकापर्यंतच्या पुरवठ्यांचा; आणि

(दोन) जेथवर मोबदला, व्याजाच्या किंवा बट्ट्याच्या स्वरूपात दर्शविलेला असेल तेथवर, ठेवी, कर्ज किंवा अग्रिमे देण्याच्या मागांने पुरविलेल्या सेवांच्या करमाफ पुरवठ्याचा.

११. व **१२.** ** ** **

सेवेच्या पुरवठ्याची वेळ.

१३. (१) व (२)

(३) ज्या पुरवठ्याच्या बाबतीत कर भरला असेल किंवा प्रत्यावर्ती आकाराच्या आधारे भरावयासाठी पात्र असेल त्या पुरवठ्याच्या बाबतीत, पुरवठ्याची वेळ ही, पुढील दिनांकांपैकी जी अगोदरची असेल ती असेल :-

(क) ** ** **

(ख) पुरवठादाराने बीजक किंवा त्याच्याऐवजी, कोणत्याही नावाने संबोधला जाणारा अन्य कोणताही दस्तऐवज दिल्याच्या दिनांकापासून पुढील साठ दिवसांच्या लगतनंतरचा दिनांकः

परतु, जेव्हा खंड (क) किंवा (ख) अन्वये पुरवठ्याची वेळ निश्चित करणे शक्य नसेल तर, पुरवठा प्राप्तकर्त्यांच्या लेखा पुस्तकातील नोंदीचा दिनांक हा, पुरवठ्याची वेळ असेल :

परंतु आणखी असे की, सहयोगी उपक्रमांनी पुरवठा करण्याच्या बाबतीत, जेथे सेवा पुरवठादार हा भारताबाहेर स्थित असेल तर, पुरवठ्याची वेळ ही, पुरवठा प्राप्तकर्त्याच्या लेखा पुस्तकातील नोंदीचा दिनांक किंवा प्रदानाचा दिनांक, यांपैकी जो अगोदरचा असेल, तो दिनांक म्हणजे पुरवठ्याची वेळ असेल.

(४) ते (६) ** ** **

१४. ते **१६.** ** ** **

जमा रक्कम व रोखलेली जमा रक्कम पांचे संविभाजन.

१७. (१) ते (४) ** ** **

(५) कलम १६ च्या पोट-कलम (१) मध्ये व कलम १८ च्या पोट-कलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, निविष्टी कर जमा पुढील बाबतीत उपलब्ध असणार नाहीत :—

(क) ते (ज) ** ** **

(झ) कलम ७४, १२९ व १३० च्या संदर्भात प्रदान केलेला कोणताही कर.

(६) ** ** **

१८. व **१९.** ** ** **

निविष्टी सेवा वितरकाने जमा रकमेचे वितरण करण्याची रीत

२०. (१) निविष्टी सेवा वितरक, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, वितरित करण्यात येणा-या निविष्टी कराची जमा रक्कम अंतर्भूत असणारे दस्तऐवज देऊन, त्याद्वारे राज्य कर हा राज्य कर किंवा एकात्मिक कर म्हणून आणि एकात्मिक कर हा एकात्मिक कर किंवा राज्य कर म्हणून वितरित करील.

(२) निविष्टी सेवा वितरकास, पुढील शर्तीस अधीन राहून, जमा रक्कम वितरित करता येईल :—

(क) जमा रक्कम विहित करता येईल अशा तपशिलांचा समावेश असलेल्या दस्तऐवजानुसार जमा रकमेच्या प्राप्तकर्त्यास वितरित करता येऊ शकेल;

(ख) वितरित केलेली जमा रक्कम, वितरणासाठी उपलब्ध असलेल्या जमा रकमेपेक्षा अधिक असणार नाही;

(ग) जमा रकमेच्या प्राप्तकर्त्यांशी संबंधित असलेल्या निविष्टी सेवांवर प्रदान केलेल्या कराची जमा रक्कम, केवळ त्याच प्राप्तकर्त्यास वितरित करण्यात येईल;

(घ) जमा रकमेच्या एकाहून अधिक प्राप्तकर्त्यांशी संबंधित असलेल्या निविष्टी सेवांवर प्रदान केलेल्या कराची जमा रक्कम, ज्यांच्याशी निविष्टी सेवा संबंधित असेल अशा प्राप्तकर्त्यांमध्ये वितरित करण्यात येईल आणि असे वितरण, संबंद्ध कालावधीतील अशा प्राप्तकर्त्याच्या राज्यातील उलाढालीच्या किंवा संघराज्य क्षेत्रातील उलाढालीच्या आधारे, ज्यांच्याशी अशा निविष्टी सेवा संबंधित असतील आणि जे उक्त संबंद्ध

कालावधीमधील चालू वर्षात कार्यरत असतील, अशा सर्व प्राप्तकर्त्यांच्या एकूण उलाढालीच्या यथाप्रमाणात करण्यात येईल;

(ङ) जमा रकमेच्या सर्व प्राप्तकर्त्यांशी संबंधित असलेल्या निविष्टी सेवांवर प्रदान केलेली कराची जमा रक्कम, अशा प्राप्तकर्त्यांमध्ये वितरित करण्यात येईल आणि असे वितरण, संबंद्ध कालावधीतील अशा प्राप्तकर्त्यांच्या राज्यातील उलाढालींच्या किंवा संघराज्य क्षेत्रातील उलाढालींच्या आधारे, जे उक्त कालावधीमधील चालू वर्षात कार्यरत असतील त्या सर्व प्राप्तकर्त्यांच्या एकूण उलाढालीच्या यथाप्रमाण करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण. या कलमाच्या प्रयोजनार्थ.—

(क) "संबद्ध कालावधी" हा.-

(एक) जर, जमा रकमेच्या प्राप्तकर्त्याची ज्या वर्षात जमा रक्कम वितरित करावयाची असेल, त्या वर्षाच्या आधीच्या वित्तीय वर्षात त्यांच्या राज्यांत किंवा संघराज्य क्षेत्रांत उलाढाल असेल ते उक्त वित्तीय वर्ष; किंवा

(दोन) जर, जमा रकमेच्या काही किंवा सर्व प्राप्तकर्त्यांची ज्या वर्षात जमा रक्कम वितरित करावयाची असेल त्या वर्षाच्या आधीच्या वित्तीय वर्षामध्ये त्यांच्या राज्यांत किंवा संघ राज्यक्षेत्रांत कोणतीही उलाढाल नसेल, तर ज्या महिन्यात जमा रक्कम वितरित करावयाची असेल त्या महिन्याच्या आधीची जेव्हा अशा सर्व प्राप्तकर्त्यांच्या अशा उलाढालीचा तपशील उपलब्ध असेल ती अंतिम तीमाही.

(ख) "जमा रकमेचा प्राप्तकर्ता" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, निविष्टी सेवा वितरकाकडील असलेल्या स्थायी खाते क्रमांक (पॅन) असलेला वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्ही यांचा पुरवठादार, असा आहे.

(ग) या अधिनियमान्वये करपात्र वस्तू तसेच करपात्र नसलेल्या वस्तू यांचा पुरवठा करणा-या कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीच्या संबंधातील "उलाढाल" याचा अर्थ, संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीच्या सूची एकच्या नोंदी ८४ आणि ९२क अन्वये आणि उक्त अनुसूचीच्या सूची दोनच्या नोंद ५१ व ५४ अन्वये आकारण्यात आलेल्या कोणत्याही शुल्काच्या किंवा कराच्या रकमेद्वारे घटविण्यात आलेले उलाढालीचे मूल्य, असा आहे.

अधिक रकमेने वितरित करण्यात आलेल्या जमा रकमेच्या वसूलीची रीत.

२१. निविष्टी सेवावितरकाने कलम २० मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तरतुदींचे उल्लंघन करून जमा रकमेचे वितरण केल्याच्या परिणामी, जमा रकमेच्या एका व त्यापेक्षा अधिक प्राप्तकर्त्यास जमा रकमेचे अतिरिक्त वितरण केल्यास, अशा प्रकारे वितरित करण्यात आलेली अधिक जमा रक्कम अशा प्राप्तकर्त्यांकडून व्याजासह वसूल करण्यात येईल आणि अशी वसूल करावयाची रक्कम निश्चित करण्यासाठी कलम ७३ किंवा यथास्थिति, कलम ७४ च्या तरतुदी, योग्य त्या फेरफारांसह त्यास लागू होतील.

२२. ते **२९.** ** ** **

नोंदणी रद्द केल्याचा आदेश मागे घेणे.

३०. (१) ** ** **

(२) समुचित अधिका-यास, या बाबतीत विहित करण्यात येईल अशा रीतीने व अशा कालावधीत आदेशाद्वारे एकतर नोंदणी रद्द केल्याचा आदेश मागे घेता येईल किंवा अर्ज फेटाळता येईल;

परंतु, अर्जदारास, आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्याशिवाय नोंदणी रद्द केल्याचा आदेश मागे घेण्यासाठी केलेला अर्ज फेटाळण्यात येणार नाही.

(३) ** ** **

कराचे बीजक.

३१. (१) व (२) ** ** **

(३) पोट-कलमे (१) आणि (२) यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी,—

(क) ते (ङ) ** ** **

(च) कलम ९ च्या पोट-कलम (३) किया पोट-कलम (४) अन्वये कर भरण्यास दायी असलेली नोंदणीकृत व्यक्ती, वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्ही प्राप्त झाल्याच्या दिनांकास जो नोंदणीकृत नसेल अशा पुरवठादाराकडून तिला प्राप्त झालेल्या वस्तूंच्या किंवा सेवांच्या किंवा दोन्हींच्या संबंधात बीजक देईल.

(छ) कलम ९ च्या पोट-कलम (३) किंवा पोट-कलम (४) अन्वये कर भरण्यास दायी असलेली नोंदणीकृत व्यक्ती, पुरवठादारास प्रदान करतेवेळी प्रदान प्रमाणक देईल.

(४) ते (७) ** ** **

३१. (१) व (२) ** ** **

३१क. ** ** **

३२. ते **३४** ** ** **

लेखे व इतर अभिलेख.

३५. (१) ते (५) ** ** **

(६) कलम १७ च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (ज) च्या तरतुदींच्या अधीन राहून, जेथे नोंदणीकृत व्यक्ती, पोट-कलम (१) अनुसार वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींचा लेखा ठेवण्यात कसूर करील तेथे, समुचित अधिकारी, जणू काही अशा वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींचा अशा व्यक्तींकडून पुरवठा करण्यात आला होता असे समजून, हिशेबात न घेतलेल्या अशा वस्तू किंवा सेवांवर किंवा दोन्हींवर देय असलेली कराची रक्कम, निश्चित करील, आणि त्याबाबतीत कलम ७३ किंवा, यथास्थिति, कलम ७४ च्या तरतुदी असे कर निश्चित करण्यासाठी योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील.

३६. ते **३८.** ** ** **

विवरणे दाखल करणे.

३९. (१) व (२) ** ** **

(३) जिला कलम ५१ च्या तरतुदीअन्वये मूळ स्रोतातून कर संकलन करणे आवश्यक असेल, ती प्रत्येक नोंदणीकृत व्यक्ती, ज्या महिन्यात अशा वजाती केलेल्या असतील अशा महिन्याचे विवरण, अशा महिन्याच्या समाप्तीनंतर दहा दिवसांच्या आत, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात व रीतीने, इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने दाखल करील.

(४) ते (११) ** ** **

४०. ते **४८.** ** ** **

कर, व्याज, शास्ती व इतर रकमा यांचे प्रदान.

४९. (१) ते (७) ** ** **

(८) प्रत्येक करपात्र व्यक्ती, या अधिनियमाखाली किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांखाली आपला कर आणि इतर देणी पुढील क्रमाने चुकती करील :....

(क) व (ख) ** ** **

(ग) कलम ७३ किंवा ७४ अन्वये निश्चित केलेल्या मागणीसह या अधिनियमान्वये किंवा त्याखाली केलेल्या नियमान्वये देय असलेली इतर कोणतीही रक्कम.

(९) ते (११) ** ** **

४९क. व **४९ख.** ** ** **

५०. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार किवा त्याखाली केलेल्या नियमांनुसार कर भरण्यास पात्र असलेली परंतु विहित कालावधीत शासनाकडे तो कर किंवा त्या कराचा कोणताही भाग भरण्यात कसूर करणारी अशी प्रत्येक व्यक्ती, ज्या कालावधीसाठी कर किंवा त्याचा कोणताही भाग भरावयाचा राहिला असेल त्या कालावधीसाठी, परिषदेच्या शिफारशीवरून शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येईल त्याप्रमाणे अठरा टक्क्यांपेक्षा जास्त नसेल अशा दराने, स्वतःहून व्याज भरील. कराच्या विलंबित. प्रदानावरील व्याज.

परंतु, एखाद्या कर कालावधीत केलेल्या आणि कलम ३९ च्या तरतुदींनुसार नियत दिनांकानंतर सादर केलेल्या उक्त कालावधीच्या विवरणात घोषित केलेल्या पुरवठ्यांच्या बाबतीत, प्रदेय असलेल्या करावरील व्याज हे, असे विवरण उक्त कालावधीच्या बाबतीतील कलम ७३ किवा कलम ७४ अन्वये कोणतीही कार्यवाही सुरू केल्यानंतर सादर केले असेल त्याखेरीज, इलेक्ट्रॉनिक रोकड खातेवहीतून जो कर भरला असेल त्या कराच्या भागावर आकारण्यात येईल.

(२) व (३) ** ** **

५१. (१) ते (६) ** ** ** मूळ स्त्रोतातून कराची वजात.

(७) या कलमाखालील कसुरीच्या रकमेची निश्चिती, कलम ७३ किंवा कलम ७४ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रीतीने करण्यात येईल.

(८) ** ** **

५२. व **५३.** ** ** **

५४. (१) व (२) ** ** ** कराचा परतावा.

(३) पोट-कलम (१०) च्या तरतुदींना अधीन राहून, नोंदणीकृत व्यक्तीस, कोणत्याही कर कालावधीच्या शेवटी न वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेच्या कोणत्याही परताव्याचा दावा करता येईलः

परंतु,-

(एक) कराचे प्रदान न करता शून्याधारित पुरवठा केला असेल;

(दोन) जेथे परिषदेच्या शिफारशीवरून शासनाकडून अधिसूचित करण्यात येतील अशा वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हीच्या पुरवठ्याव्यतिरिक्त जावक पुरवठ्यावरील (निरंक दराने किंवा पूर्णतः सूट दिलेल्या पुरवठ्यांव्यतिरिक्त) कराच्या दराहून अधिक दर असणा-या निविष्टीवरील कराच्या दरामुळे जमा रक्कम संचित झाली असेल, तेथे त्यांखेरीज इतर कोणत्याही बाबतीत, न वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा कोणताही परतावा दिला जाणार नाही :

परंतु आणखी असे की, जेथे निर्यात शुल्कास अधीन राहून, वस्तू भारताबाहेर निर्यात केल्या असतील त्याबाबतीत, कोणत्याही न वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा दिला जाणार नाही :

परंतु तसेच, जर वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींच्या पुरवठादाराने, अशा पुरवठ्यांवर प्रदान केलेल्या एकात्मिक कराच्या परताव्याचा दावा केला असेल तर, कोणत्याही निविष्टी कराच्या जमा रकमेचा परतावा दिला जाणार नाही.

(४) ते (१४) ** ** **

५५. ते **६०.** ** ** **

६१. (१) ते (२) ** ** ** विवरणांची छाननी.

(३) समुचित अधिका-याकडून, कळविण्यात आल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या कालावधीच्या आत किंवा त्याच्याकडून परवानगी देण्यात येईल अशा वाढीव कालावधीच्या आत समाधानकारक स्पष्टीकरण सादर न केल्याच्या बाबतीत किंवा नोंदणीकृत व्यक्तीने, त्या विसंगती मान्य केल्यानंतर, ज्या महिन्यातील त्या विसंगती मान्य केल्या असतील त्या महिन्याच्या आपल्या विवरणामध्ये सुधारात्मक उपाय योजण्यात कसूर केल्याच्या बाबतीत, समुचित अधिका-यास, कलम ६५ किंवा कलम ६६ किंवा कलम ६७ अन्वये असेल त्यांसह योग्य ती कार्यवाही सुरू करता येईल, किंवा कलम ७३ किंवा कलम ७४ अन्वये कर आणि इतर देणी निश्चित करण्याची कार्यवाही करता येईल.

विवरण दाखल न करणा-या व्यक्तीचे निर्धारण.

६२. (१) कलम ७३ किंवा कलम ७४ मध्ये एतद्‌विरूद्ध काहीही अंतर्भूत असले तरी, एखादी नोंदणीकृत व्यक्ती, कलम ४६ अन्वये नोटीस बजावल्यानंतरसुद्धा, कलम ३९ किवा कलम ४५ खालील आवश्यक ते विवरण दाखल करण्यात कसूर करील त्या बाबतीत, समुचित अधिका-यास, उपलब्ध असतील किंवा त्यांने गोळा केलेली असतील अशी सर्व संबंधित तथ्ये विचारात घेऊन, आपल्या सर्वोत्तम निर्णयशक्तीनुसार उक्त व्यक्तीच्या कर दायित्वाच्या निर्धारणाची कार्यवाही करता येईल आणि कलम ४४ अन्वये विनिर्दिष्ट तारखेपासून ज्या वर्षाशी संबंधित कर भरलेला नसेल त्या वर्षाचे वार्षिक विवरण दाखल करण्यास पाच वर्षांच्या कालावधीच्या आत निर्धारण आदेश काढता येईल.

(२) ** ** **

नोंदणी न केलेल्या व्यक्चतींचे निर्धारण.

६३. कलम ७३ किवा कलम ७४ यांमध्ये एतद्‌विरुद्ध काहीही अंतर्भूत असले तरी, एखादी करपात्र व्यक्ती नोंदणी केली जाण्यास पात्र असूनही नोंदणी प्राप्त करण्यात कसूर करील किंवा कलम २९ च्या पोट-कलम (२) अन्वये ज्याची नोंदणी रद्द करण्यात आली आहे परंतु तो कर भरण्यास पात्र होता, त्याबाबतीत, समुचित अधिका-यास, आपल्या सर्वोत्तम निर्णयशक्तीनुसार संबंधित कर कालावधीतील अशा करपात्र व्यक्तीच्या कर दायित्वाचे निर्धारण करता येईल आणि कलम ४४ अन्वये विनिर्दिष्ट तारखेपासून ज्या वर्षाशी संबंधित कर भरलेला नसेल त्या वर्षाचे वार्षिक विवरण दाखल करण्यास पाच वर्षाच्या कालावधीच्या आत निर्धारण आदेश काढता येईल :

परंतु, त्या व्यक्तीला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्याशिवाय असा कोणताही निर्धारण आदेश पारित करता येणार नाही.

विवक्षित विशेष प्रकरणांत विनासोपस्कार निर्धारण करणे.

६४. (१) ** ** **

(२) पोट-कलम (१) अन्वये दिलेला आदेश प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत करपात्र व्यक्तीने अर्ज केल्यावर किंवा अपर आयुक्तास किंवा सह आयुक्तास स्वतःहून असे आदेश चुकीचे आहेत असे वाटत असेल तर, तो असे आदेश मागे घेईल आणि कलम ७३ किंवा ७४ मध्ये घालून दिलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंब करील.

कर प्राधिका-यांनी लेखापरीक्षा करणे.

६५. (१) ते (६) ** ** **

(७) पोट-कलम (१) अन्वये आयोजित केलेल्या लेखापरीक्षेच्या परिणामी कर भरला नसल्याचे किंवा तो कमी भरला असल्याचे किंवा चुकीने परतावा दिल्याचे किंवा चुकीने निविष्टी कराची जमा रक्कम घेतल्याचे किंवा त्याचा वापर केल्याचे उघडकीस आले असेल त्याबाबतीत, समुचित **अधिका-यास** कलम ७३ किंवा ७४ अन्वये कारवाई सुरू करता येईल.

विशेष लेखापरीक्षा.

६६. (१) ते (५) ** ** **

(६) पोट-कलम (१) अन्वये आयोजित केलेल्या विशेष लेखापरीक्षेच्या परिणामी, कर भरला नसल्याचे किंवा तो कमी भरला असल्याचे किंवा चुकीने परतावा दिल्याचे किंवा चुकीने निविष्टी कराची जमा रक्कम घेतल्याचे किंवा त्याचा वापर केल्याचे उघडकीस आले असेल त्याबाबतीत, समुचित **अधिका-यास** कलम ७३ किंवा ७४ अन्वये कारवाई सुरू करता येईल.

६७. ते **७२.** ** ** **

७३. (१) ते (११) ** ** **

लबाडी करणे किंवा हेतूपुरस्सर कोणतेही असत्य कथन करणे किंवा वस्तूस्थिती दडपणे या कारणांव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही कारणास्तव न भरलेल्या किंवा कमी भरलेल्या किंवा चुकीने परतावा दिलेल्या किंवा चुकीने घेतलेल्या किंवा वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे निश्चितीकरण.

७४. (१) ते (१०) ** ** **

लबाडी करून किंवा हेतुपुरस्सर कोणतेही असत्य कथन करून किंवा वस्तुस्थिती दडपून त्याद्वारे न भरलेल्या किंवा कमी भरलेल्या किंवा चुकीने परतावा दिलेल्या किंवा चुकीने घेतलेल्या किंवा वापरलेल्या निविष्टी कराच्या जमा रकमेचे निश्चितीकरण.

(११) पोट-कलम (९) अन्वये काढलेला आदेश जिच्यावर बजावण्यात आला आहे अशी कोणतीही व्यक्ती, कलम ५० अन्वये देय असलेल्या व्याजासहीत कराची रक्कम आणि अशा कराच्या रकमेच्या पन्नास टक्के इतकी शास्ती, तो आदेश कळविण्यात आल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत भरील त्याबाबतीत, उक्त नोटिशीच्या संबंधातील सर्व कार्यवाही समाप्त झाली असल्याचे मानण्यात येईल.

स्पष्टीकरण १.— कलम ७३ च्या आणि या कलमाच्या प्रयोजनासाठी,

(एक) "उक्त नोटिशीच्या संबंधातील सर्व कार्यवाही" या शब्दप्रयोगात, कलम १३२ खालील कार्यवाहींचा समावेश असणार नाही.

(दोन) एकाच कार्यवाहीखाली कर भरण्यासाठी दायी असलेल्या मुख्य व्यक्तीला आणि काही अन्य व्यक्तींना नोटीस काढण्यात आली असेल आणि मुख्य व्यक्तीविरुद्ध अशी कार्यवाही कलम ७३ किंवा कलम ७४ अन्वये समाप्त करण्यात आली असेल तर, कलमे १२२ व १२५ अन्वये शास्ती भरण्यासाठी दायी असलेल्या सर्व व्यक्तींविरुद्धची कार्यवाही समाप्त झाल्याचे मानण्यात येईल.

स्पष्टीकरण २.— या अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी "दडपणे" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, एखाद्या करपात्र व्यक्तीने, या अधिनियमान्वये किंवा त्याखाली केलेल्या नियमान्वये सादर केलेले विवरण, विवरणपत्र, अहवाल किंवा इतर कोणतेही दस्तऐवज यांमध्ये जी तथ्ये किंवा माहिती कायदेशीररीत्या घोषित करणे आवश्यक आहे अशी तथ्ये किंवा माहिती घोषित न करणे, किंवा समुचित अधिका-याकडून लेखी स्वरूपात फर्मावण्यात आल्यावर कोणतीही माहिती सादर करण्यात कसूर करणे, असा आहे.

कर निश्चितीकरणाच्या सर्वसाधारण तरतुदी.

७५. (१) नोटीस बजावणीस किंवा आदेश काढण्यास एखाद्या न्यायालयाच्या किंवा अपील न्यायाधिकरणाच्या आदेशाद्वारे स्थगिती देण्यात आली असेल त्याबाबतीत, कलम ७३ च्या पोट-कलम (२) व (१०) किंवा यथास्थिति, कलम ७४ च्या पोट-कलम (२) व (१०) यांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेला कालावधी मोजताना, त्यातून अशा स्थगितीचा कालावधी वगळण्यात येईल.

(२) ते (९) ** ** **

(१०) जर तो आदेश, कलम ७३ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे तीन वर्षांच्या आत किंवा कलम ७४ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे पाच वर्षांच्या आत काढण्यात आला नाही तर, अभिनिर्णयाची कार्यवाही समाप्त झाली असल्याचे मानण्यात येईल.

(११) एखाद्या वादप्रश्नावर अपील प्राधिका-याने किंवा अपील न्यायाधिकरणाने किंवा उच्च न्यायालयाने आपला निर्णय दिलेला असेल आणि तो निर्णय एखाद्या दुस-या कार्यवाहीतील महसुली हितास बाधक ठरत असेल आणि त्या अपील प्राधिका-याच्या किंवा अपील न्यायाधिकरणाच्या किंवा, उच्च न्यायालयाच्या अशा निर्णयाविरुद्ध अनुक्रमे, अपील न्यायाधिकरणात किंवा उच्च न्यायालयात किंवा सर्वोच्च न्यायालयात केलेले अपील प्रलंबित असेल तेव्हा जेथे उक्त कलमान्वये कारणे दाखवा नोटीस देऊन कार्यवाही सुरू झाली असेल, तेथे अपिलावरील प्राधिका-याच्या निर्णयाचा दिनांक आणि अपील न्यायाधिकरणाच्या निर्णयाचा दिनांक आणि उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचा दिनांक किंवा, सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचा दिनांक यांमध्ये व्यतित झालेला कालावधी, कलम ७३ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये किंवा, यथास्थिति, कलम ७४ च्या पोट-कलम (१०) मध्ये निर्दिष्ट केलेला कालावधी मोजताना, वगळण्यात येईल.

(१२) कलम ७३ किंवा ७४ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, कलम ३९ अन्वये सादर केलेल्या कोणत्याही विवरणानुसार स्वयंनिर्धारित केलेली कराची कोणतीही रक्कम एकतर पूर्णतः किंवा अंशतः भरलेली नसेल किंवा अशा कराच्या रकमेवर देय असलेली व्याजाची कोणतीही रक्कम भरलेली नसेल त्याबाबतीत, ती रक्कम कलम ७९ मधील तरतुदींअन्वये वसूल करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनार्थ “स्वयंनिर्धारित केलेला कर” या शब्दप्रयोगात, कलम ३७ अन्वये दाखल केलेल्या जावक पुरवठ्याच्या तपशिलाप्रमाणे प्रदेय असलेल्या कराचा समावेश असेल, परंतु ज्याचा समावेश कलम ३९ अन्वये दाखल केलेल्या विवरणामध्ये केलेला नाही.

(१३) एखाद्या व्यक्तीवर एकाच कृती व अकृतीसाठी कलम ७३ किंवा कलम ७४ अन्वये कोणतीही शास्ती लादण्यात आली असेल तर, या अधिनियमाच्या कोणत्याही अन्य तरतुदींअन्वये त्याच व्यक्तीवर कोणतीही शास्ती लादण्यात येणार नाही.

७६. ते **१०३.** ** ** **

विवक्षित परिस्थितीमध्ये आगाऊ अधिनिर्णय निरर्थक ठरणे.

१०४. (१) जेथे, प्राधिकरणास किंवा अपील प्राधिकरणास किंवा राष्ट्रीय अपील प्राधिकरणास कलम ९८ च्या पोट-कलम (४) अन्वये किंवा कलम १०१ च्या पोट-कलम (१) अन्वये किंवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमाच्या कलम १०१ ग अन्वये, अधिघोषित करण्यात आलेला आगाऊ अधिनिर्णय, अर्जदाराने किंवा अपीलकर्त्याने लबाडीने, प्रत्यक्ष वस्तुस्थिती दडपून किंवा वस्तुस्थितीचा विपर्यास करून, प्राप्त केला आहे, असे आढळले तर, प्राधिकरण किंवा अपील प्राधिकरण किंवा राष्ट्रीय अपील प्राधिकरण, असा अधिनिर्णय प्रारंभापासून निरर्थक असल्याचे आदेशाद्वारे घोषित करील आणि त्यानंतर या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली करण्यात आलेल्या नियमांच्या सर्व तरतुदी, जणू काही असा आगाऊ अधिनिर्णय देण्यातच आला नव्हता असे मानून, अर्जदाराला लागू होतील:

परंतु, अर्जदाराला किंवा अपीलकर्त्याला आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्याशिवाय या पोट-कलमान्वये कोणताही आदेश देण्यात येणार नाही.

स्पष्टीकरण.—कलम ७३ ची पोट-कलमे (२) व (१०) आणि कलम ७४ ची पोट-कलमे (२) व (१०) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीची गणना करताना, अशा आगाऊ अधिनिर्णयाच्या दिनांकाने सुरू होणारा व या पोट-कलमान्वये आदेशाच्या दिनांकाने समाप्त होणारा कालावधी, वगळण्यात येईल.

(२) ** ** **

१०५. व **१०६.** ** ** **

अपील प्राधिका-याकडे अपिले करणे.

१०७. (१) ते (५) ** ** **

(६) जर अपीलकर्त्याने, -

(क) ** ** **

(ख) ज्याच्या संबंधात अपील दाखल करण्यात आले असेल त्या उक्त आदेशातून उद्भवलेल्या उर्वरित विवादग्रस्त कराच्या पंचवीस कोटी रुपये या कमाल रकमेस अधीन राहून रकमेच्या दहा टक्के इतक्या रकमेचा भरणा केला नसेल तर,

पोट-कलम (१) अन्वये कोणतेही अपील दाखल करण्यात येणार नाही.

परंतु अपीलकरत्याने शास्तीच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्याशिवाय कलम १२९ च्या पोट-कलम (३) खालील आदेशाविरूद्ध अपील दाखल करता येणार नाही.

(७) ते (१०) ** ** **

(११) अपील प्राधिकारी, आवश्यक असेल अशी आणखी चौकशी केल्यानंतर, ज्याच्याविरूद्ध अपील केले असेल त्या निर्णयास किवा आदेशास पुष्टी देणारा, त्यात फेरबदल करणारा किंवा तो रद्दबादल करणारा, त्यास न्यायोचित वाटेल असा आदेश देईल, मात्र ज्याने उक्त निर्णय किंवा आदेश दिला त्या अभिनिर्णय प्राधिका-याकडे ते प्रकरण परत पाठवणार नाही :

परंतु, सरकारजमा करण्याऐवजी कोणतीही फी किंवा शास्ती किंवा दंड वाढविणारा किंवा अधिक मूल्य असलेल्या वस्तू सरकारजमा करणारा किंवा परतावा किंवा निविष्टी कर जमा रक्कम कमी करणारा आदेश हा, अपीलकर्त्याला प्रस्तावित आदेशाविरूद्ध कारण दाखविण्याची वाजवी संधी देण्यात आल्याखेरीज, पारित करण्यात येणार नाहीः

परंतु आणखी असे की, कोणताही कर भरण्यात आलेला नाही किंवा तो कमी भरण्यात आला आहे किंवा त्याचा चुकीने परतावा देण्यात आला आहे किंवा निविष्टी कर जमा रक्कम चुकीने प्राप्त करण्यात किंवा ती वापरण्यात आली आहे असे अपील प्राधिका-याचे मत झाले असेल त्याबाबतीत अपीलकर्त्याला प्रस्तावित आदेशाविरुद्ध कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आल्याखेरीज, असा कर किंवा निविष्टी कर जमा रक्कम भरण्यास फर्माविणारा आदेश पारित करण्यात येणार नाही आणि असा आदेश कलम ७३ किंवा कलम ७४ अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालमर्यादेत पारित करण्यात येईल.

(१२) ते (१६) ** ** **

१०८. ** ** **

१०९. या प्रकरणाच्या तरतुदींच्या अधीन राहून, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमान्वये घटित केलेले वस्तू व सेवा कर न्यायाधिकरण हे, या अधिनियमांन्वये अपील प्राधिका-याने किंवा पुनरीक्षण प्राधिका-याने दिलेल्या आदेशावरील अपिलांची सुनावणी करणारे अपील न्यायाधिकरण असेल. अपील न्यायाधिकरण आणि त्याची न्यायपीठ घटित करणे.

१११. ** ** **

११२. (१) या अधिनिमयाच्या किंवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमाच्या कलम १०७ किंवा कलम १०८ अन्वये दिलेल्या आदेशामुळे व्यथित झालेल्या कोणत्याही व्यक्तीस अशा आदेशाविरुद्ध अपील न्यायाधिकरणाकडे अपील करू इच्छिणा-या व्यक्तीला ज्या आदेशाविरूद्ध अपील करावयाचे आहे असा आदेश तिला कळविल्याच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या आत अपील करता येईल. अपील न्यायाधिकरणाकडे अपील करणे.

(२) ** ** **

(३) आयुक्तास, स्वतःहून अथवा केंद्रीय कर आयुक्ताच्या विनंतीवरून उक्त आदेशाच्या वैधतेविषयी किंवा त्याच्या औचित्याविषयी आपली स्वतःची खात्री पटविण्याच्या प्रयोजनार्थ, ज्या कार्यवाहीत अपील प्राधिका-याने किंवा पुनरीक्षण प्राधिका-याने या अधिनियमाखाली किंवा केंद्रीय वस्तू व सेवा कर अधिनियमाखाली कोणताही आदेश दिला असेल त्या कार्यवाहीचा अभिलेख मागविता येईल आणि त्याची तपासणी करता येईल आणि त्यास आदेशाद्वारे, तो आपल्या अशा आदेशात विनिर्दिष्ट करील असे, उक्त आदेशामुळे उद्भवलेले मुद्दे निर्णीत करण्यासाठी

उक्त आदेश दिल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या आत अपील न्यायाधिकरणाकडे अर्ज करण्याचे निदेश त्याला दुय्यम असलेल्या कोणत्याही अधिका-याला देता येतील.

(४) व (५) ** ** **

(६) जर त्या निर्दिष्ट मुदतीच्या आत ते अपील किंवा उलट-आक्षेप अर्ज सादर न करण्यास पुरेसे कारण होते, याबाबत अपील न्यायाधिकरणाची खात्री पटवून दिल्यास, त्या अपील न्यायाधिकरणास, पोट-कलम (१) मधील निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या समाप्तीनंतर तीन महिन्यांत अपील दाखल करून घेता येईल किंवा पोट-कलम (५) मधील निर्दिष्ट कालावधीच्या समाप्तीनंतर पंचेचाळीस दिवसांच्या आत, उलट-आक्षेप अर्ज दाखल करण्याची परवानगी देता येईल.

(७) ** ** **

(८) अपीलकर्त्याने,—

(क) ** ** **

(ख) ज्याच्या संबंधात अपील दाखल करण्यात आले असेल त्या उक्त आदेशातून उद्‌भवणारी, कलम १०७ च्या पोट-कलम (६) अन्वये भरलेल्या रकमेव्यतिरिक्त विवादास्पद कराच्या पन्नास कोटी रुपये या कमाल रकमेस अधीन राहून उर्वरित रकमेच्या वीस टक्के एवढी रक्कम भरली नाही तर,

पोट-कलम (१) अन्वये कोणतेही अपील दाखल करण्यात येणार नाही.

(९) व (१०) ** ** **

११३. ते **१२१.** ** ** **

विवक्षित अपराधांबद्दलची शास्ती.

१२२. (१) (एक) ते (एकवीस) ** ** **

(१क) ** ** **

"(१ख) जो कोणताही इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक,–

(एक) असा पुरवठा करण्यासाठी या अधिनियमान्वये काढलेल्या अधिसूचनेद्वारे, नोंदणी करण्यातून सूट दिलेल्या व्यक्तीव्यतिरिक्त, अन्य बिगर-नोंदणीकृत व्यक्तीला, त्याच्यामार्फत वस्तुंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हींचा पुरवठा करण्यास मुभा देतो;

(दोन) जी व्यक्ती, असा आंतर-राज्यीय पुरवठा करण्यासाठी पात्र नाही अशा व्यक्तीला, त्याच्यामार्फत वस्तूंचा किंवा सेवांचा किंवा दोन्हींचा आंतर-राज्यीय पुरवठा करण्यास मुभा देतो, किंवा

(तीन) या अधिनियमान्वये नोंदणी करण्यातून सूट दिलेल्या व्यक्तीला, त्याच्यामार्फत केल्या जात असलेल्या कोणत्याही जावक वस्तुंच्या पुरवठ्याच्या कलम ५२ च्या पोट-कलम (४) अन्वये सादर करावयाच्या विवरणपत्रामध्ये, योग्य तपशील सादर करण्यात कसूर करतो.

असा इलेक्ट्रॉनिक वाणिज्य प्रचालक, दहा हजार रुपये किंवा कलम १० अन्वये कर प्रदान करणा-या व्यक्तीव्यतिरिक्त अन्य नोंदणीकृत व्यक्तीने असा पुरवठा केला असता तर, जो अंतर्भूत झाला असता त्या कराच्या रकमे इतकी रक्कम, यांपैकी जी अधिक असेल तितकी शास्ती प्रदान करण्यास पात्र असेल.

(२) व (३) ** ** **

१२३. ते **१२६.** ** ** **

१२७. समुचित प्राधिका-याचे, एखादी व्यक्ती शास्तीस दायी आहे आणि त्या शास्तीचा, कलम ६२ किंवा कलम ६३ किंवा कलम ६४ किंवा कलम ७३ किंवा कलम ७४ किंवा कलम १२९ किंवा कलम १३० खालील कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये समावेश केला नाही, असे मत असल्यास, अशा व्यक्तीला त्याचे म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतर अशी शास्ती लादण्याबाबत त्याला आदेश देता येईल.

विवक्षित प्रकरणांमध्ये शास्ती लादण्याचा अधिकार.

१२८. ते **१७०.** ** ** **

१७१. (१) ** ** **

नफेखोरीविरोधी उपाय.

(२) केंद्र सरकारला, परिषदेच्या शिफारशीवरून, कोणत्याही नोंदणीकृत व्यक्तीने घेतलेली निविष्टी कराची जमा रक्कम किंवा कराच्या दरातील घट याचा त्याने पुरविलेल्या वस्तू किंवा सेवा किंवा दोन्हींच्या किंमतीमध्ये प्रत्यक्षात अनुरूप घट होते किंवा कसे याची तपासणी करण्याकरिता अधिसूचनेद्वारे प्राधिकरण घटित करता येईल किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यान्वये घटित केलेल्या विद्यमान प्राधिकरणाकडे अधिकार प्रदान करता येतील.

(३) व (३क) ** ** **

१७२. ते **१७४.** ** ** **

अनुसूची (१) व (२) ** ** **

अनुसूची तीन

[कलम ७ पहा]

वस्तूंचा पुरवठा किंवा सेवांचा पुरवठा ठरणार नाहीत असे व्यवहार किंवा संव्यवहार.

१. ते. **७.** ** ** **

८. (क) अंतर्देशीय वापराकरिता वटवणी देण्यापूर्वी कोणत्याही व्यक्तीला वखारीतील वस्तूंचा केला जाणारा पुरवठा;

(ख) भारताबाहेर स्थित असलेल्या मूळ बंदराहून वस्तूंची पाठवणी करण्यात आल्यानंतर परंतु, अंतर्देशीय वापराकरिता वटवणी करण्यापूर्वी, वस्तूंच्या मालकीहक्कांसंबंधीच्या दस्तऐवजाचे पृष्ठांकन करून त्याद्वारे, मालप्रेषितीकडून इतर कोणत्याही व्यक्तीला होणारा वस्तूंचा पुरवठा."

स्पष्टीकरण-१.– परिच्छेद २ च्या प्रयोजनार्थ "न्यायालय" या संज्ञेमध्ये, जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय आणि सर्वोच्च न्यायालय यांचा समावेश होतो.

स्पष्टीकरण-२–परिच्छेद ८ च्या प्रयोजनांसाठी, "वखारीतील वस्तू" या शब्दप्रयोगास, १९६२ चा सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ मध्ये जो अर्थ नेमून दिला असेल तोच अर्थ असेल.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

[**सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३०.**]

[**महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर अधिनियम, २०१७ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.**]

[**श्री. देवेंद्र फडणवीस,**
मुख्यमंत्री.]

जितेंद्र भोळे,
सचिव (१) (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानसभा.

शासकीय मुद्रणालय, नागपूर.